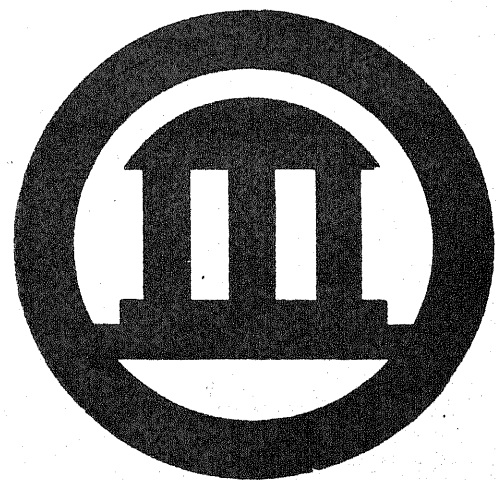

ÜLIÕPILASLEHT

1939

4 LEHEKUU

H. Vilba ja A. Põlsoo

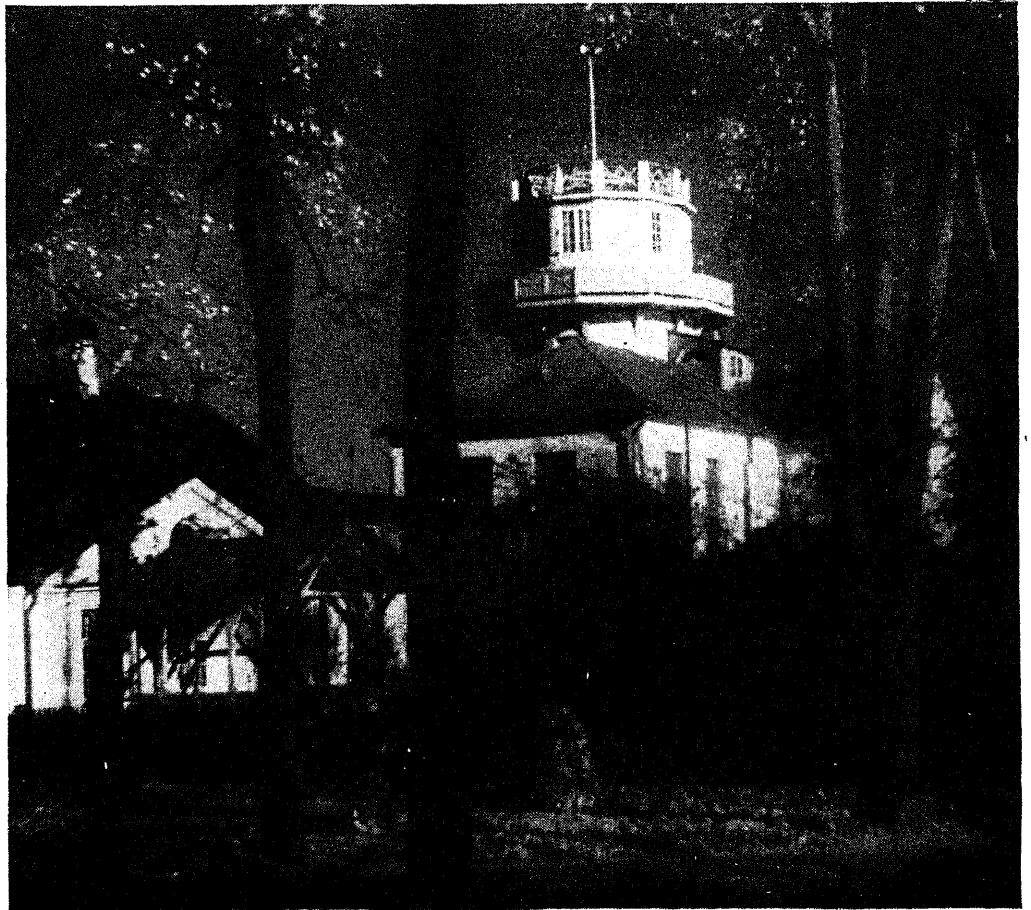
ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

NR. 4

31. MAIL 1939

XXIII AASTAKÄIK

Vaikne öö, oh...

VAE VICTIS!

Suhted riikide vahel rajanevad võimul ja jõul... Rohkem suurtükke, rohkem laevu, rohkem lennukeid... Häda nõrkadele!

Mussolini.

Mõök pole mitte selleks, et seda murda, vaid selleks, et sellega võidelda.

Laidoner.

Kas ei avaldu neis juhtlauseiks võetud kahe kaasaegse suurmehe mõttelöökides küllalt ilmekalt praegune ülemaailmne sõjapsühhoos, tapa- ja hävituseiha, vallutusking, väejuhilik võiduahnus?

Ja ometi, neid nii näiliselt samakõlalisi väljendeid lahutab sügav ja traagiline dualismikuristik.

Ühelt poolt: brutaalne jõu filosoofia, võimufantasia, impeeriumi-unelmad kantuna erakordsest energiast, deemonlikust tahtest ja geniaalsetest võimetest. Suurriigi sõjajõudude ja kümnemiljoniliste tasalülitatud masside turjalt kuulutatatakse maailmale uut evangeeliumi: Eluõigus ja -vabadus on ainult jõuhiiglaste, sõnakuulekate mass-inimeste ja vägivallamentaliteedi päralt! Sõda on inimsoo ainukene olemasolu-õigustus ja eesmärk! Valitseda maailma — see on meie rassi ja rahvuse missioon! Kõik teised ja teisitimõtlevad, kõik, kes meid ei ületa metsikuselt, on alaväärtuslikud!...

Teiselt poolt — mis jääb teiselt poolt? — Kas alistuda lootusetu resignatsiooniga või alustada kangelaslikku ja ebaproportsionaalset võitlust vabaduse, individuaalsuse ja oma eluõiguse nimel kallaletungija vastu? — Seda viimast seisukohta väljendavad ka meie suureandlase väejuhi alutsiteeritud sõnad.

Nõnda näeme, kuidas tänapäeva inimkond on lõhestatud kaheks — ühelt poolt sõditakse sõja ja teiselt poolt rahu nimel. Kaks õigust peavad oma verist duelli — suure ja väikese, jõu ja vaimu õigus.

Kas on see aga kunagi teisiti olnudki? Eks olnud meie ajale sümbolne juba Kolgata-müsteerium 1900 aasta eest? Kas on inimkond vahepääülse edusamme teinud mujal kui tapatehnikas? Näib, et mitte.

* * *

Katsudes avastada praeguse kõrgepinge dünamot, leiaksime selle kahtlemata inimese madalamate impulsside valdkonnas. Need loodusjõulised impulsid minevikus löid olukorra, mis tingib praegugi samade impulsside taasplahvatuse

uute sugupõlvade keskel. Kaasaeg ainult kadetseb mineviku vägitegude kultust ja maailmavallutamise võimeid. Miks peakski kaasaeglane olema võimetus kui tema eelkäijad? Miks peavad ikka teised maailmas domineerima ja miks mitte mina? Nõnda kui ühelt poolt ei taheta oma esivanemate võitused vägivallaks tembeldada, nõnda ei taheta teiselt poolt vägivallaks tembeldada lasta ka nende võitude jaotamist või ülevõtmist.

Mõned suurrahvad tulid mineviku-udust oleviku-valgusesse kaotajate alaväärsuse-koorma all küürutades. Nende rõhutatud eneseteadvus ootas ainult prohvetit, kes neile kuulutaks vastupidist, kes nende selja sirgeks piitsutaks ja kes nende kaotused rehabiliteeriks. Kättemaks, kadedus, valitsemishimu — see on võidetud hingede fantaasia-suund. Sellised prohvetid sünnitati. Nad tõsteti oma turjale ja nende kätte anti diktaatori-piits: Tee meid vabaks, vii meid võidule, sest me teame, et sina seda suudad! Meie hinged on tühjad ja nälginud, aga neid võib täita piitsahoopidega, vendade verega ja võõraste maadega! —

Nõnda ebaküps ja ebavaba on veel inimsugu. Nõnda toores ja metsik on veel inimese hing. Üksikud vaimuvägilased ei ole veel suutnud laasida tema džungleid ja taltsutada tema kiskjaid. Aga — iga jõud hävitab end ükskord ise! Nõnda variseb ükskord kokku ka tänapäeva loomaaed. Selles lohutavas lootuses ootame meie homset päeva ja jälgime sündmuste arengut. Kuid, kas ainult ootame? Kas peame laskma end vastuhakuta puruks kiskuda? Kas laseme end protestita risti lüüa ja oma kuue jagada? — Ei. —

Jälgime täie arusaamise ja sügava kaasaelamisega oma riigi juhtivate organite pingutusi enesekaitse ettevalmistusis. Meie rahva rõhuv enamuse ei lase end küll oma igapäeva-teotsemistes üleeuroopalisest hirmu- ja sõjapsühhoosist nakatada, kuid meie ei või siiski jätta tähele panemata hääli, mis nõuavad meie organisaatorilt veelgi enam hoogu riigikaitseprobleemide lahendamisel, veelgi enam leidlikku energiat

Soome üliõpilaskond riigikaitse tööl

Nagu kõik väikeriigid, nii tunneb ka Soome praegu muret oma tuleviku pärast. Soomeski on kerkinud teraval kujul esile küsimus: mis saab meist juhul, kui puhkeb uus maailmasõda? Eriti ohustatuna tuntakse end suure idanaabri poolt, kellega Soome Vabadussõjas 1918. a. jäid nii mõnedki arved õiendamata (Ida-Karjala küsimus) ja kelle suhtes osa soomlasi kahjuks praegugi veel evib teatavat sümpaatiat, kuigi kommunistliku erakonna tegevus on ametlikult keelatud. Idapiiril varitsebki ainuke hädaht Soomele, kuna Saksaga seovad Soomet tugevad sõprussidemed.

Nii on Soome kaitsepositsioon suunatud vaid ühele poole — itta, mis kahtlemata soodustab viimase kõvendamist, ilma et tarvitseks killustada jõudusid kahele rindele, nagu nii mitmed Kesk-Euroopa riigid on sunnitud tegema. Idahädaohu küsimus on Soomes olnud aktiivne juba pikemat aega, see pole õieti juba alates Vabadussõjast kordagi ununud rahva teadvusest.

Sellise aktiivse kaitsetahte õhutamiseks on väga suured teened just soome üliõpilaskonnal. Kui maakaitse küsimus Soomes aktiivsel kujul juba paari aasta eest üles tõsteti, kuna mitmes teises väikeriigis see on päevakorraks kerkinud alles kõige viimaste sündmuste mõjul — siis on see täiel määral soome üliõpilaste, täpsemalt määritletult Akadeemilise Karjala Seltsi teene.

Käesolevas seoses mõni sõna Akadeemilise Karjala Seltsi (Akateeminen Karjala Seura, lüh. AKS) kohta, mille nimi meil küll tuntud, kuid mille tegevusest siin seni vähe teatakse. AKS asutati 1922. a. sihiga: aidata Karjala vabadussõja põgenikke, piiri-Karjala vaesemaid asunikke, arendada hõimutööd. Hiljem AKS muutis teataval määral oma iseloomu ja sihti, muutudes poliitiliseks organisatsiooniks, mil olid tihedad suhted omaaegse Lapua-liikumisega ja hiljuti suletud JKL-iga. Selle tõttu lahkus osa

liikmeid ja asus AKS-i tegevusega opositsiooni. AKS-i liikmete arv on jõudsasti kasvanud, praegu evib ta Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna Esinduses absoluutse enamuse. Samuti tegutsesid edukalt AKS-i osakonnad teiste ülikoolide juures Helsingis ja Turus ning Naisüliõpilaste Karjala Selts.

Jättes siinkohal kõrvale AKS-i poliitilise suuna, mille kohta võib esineda lahkavamus ja mille üle on ka Soomes väga palju vaieldud, peab nentima, et AKS on väga aktiivselt võtnud osa päevapoliitilistest ja kultuurpoliitilistest küsimuste lahendamisest. Üldse on soome üliõpilased, ka väljaspool AKS-i väga suurel määral huvitatud poliitikast ja avalikust elust. Tuleb mainida üliõpilaskonna aktiivsust soomlasküsimustes, eriti ülikooli soomestamise küsimuses, milliste kohta on peetud üliõpilaste poolt lugematuid selgituskoosolekuid üle maa.

Nii on arusaadav, et ka maakaitse küsimustes etendab üliõpilaskond aktiivset osa. Juba ligi kahe aasta eest, mil Euroopa poliitiline baromeeter näitas tormimärke, leidis osa soome üliõpilaskonnast, et Soome rahuaegsed kaitsejõud on liiga nõrgad selleks, et tagada võimaliku sõja korral Soome iseseisvust. Kuna Eduskund suure sotsialistliku erakonna surve all polnud nõus möönma summasid sõjavarustuse täiendamiseks, siis üliõpilaskond võttis oma tegevuskavva maakaitse propaganda. Osakondade suvipidustustel, ringreisidel ja eriti maakaitse küsimuse selgitamiseks korraldatud kõnelendudel käsitleti kaitsejõudude suurendamise küsimust, et valgustada asjaolusid võimalikult laiematele rahvahulkadele ja äratada neis teadvust isamaa ohtlikust olukorrast. Oma haripunkti saavutasid need selgituskoosolekud möödunud suvel, mil neid korraldati ka kõige kaugemates metsanurkades.

Peale teoreetilise propaganda-tegevuse asuti ka praktilisele varade kogumisele riigikaitse

võitlusvalmsuse saavutamiseks ja veelgi suuremaid ühisohvreid oma rahvalt inimsuse, vaimsuse ja vabaduse rügementide relvastamiseks!

Meie võime täie julgusega usaldada oma geniaalset väejuhti, oma sõdades karastatud ohvitseri ja reamehi. Võime uhked olla, et meil on minevikus võidurikkaid ja veel küllaldaselt värskeid kogemusi. Ent üle kõige — eesti nooruses hõõgub sügav ja rahulik, kõrge intelligentsiga sõjamehe enesekindlus. See noorus ei lõkenda

mitte närvilistes paraadides ja hüsteerilistes meelevaldustes, vaid lahingute elu ja surma dilemmas.

Eesti vabadusel on seitsmesajastase võitluse hind. Selle vabaduse eest tahame ja oskame meie võidelda oma esivanemate titaanilise visadusega. Ainult üksikutes orja-hingedes võib veel pesitseda kujutelm meie vabaduse loovutamisest.

EEDA KOOK.

hääks. Asutati Akadeemiline Õhukaitse Ühing (Akateeminen Ilmasuojelus Yhdistus), milline alustas suurejoonelist vanametalli kogumist õhurelvade muretsemiseks. Nii toimus ettevõtte, mis meil Eestis toimus riiklikul algatusel, Soomes ainuüksi üliõpilaste poolt ja nende algatusel. See on fakt, mis juba üksi väärrib täit hindamist. Vanametalli kogumine õnnestus täiel määral, nagu Eestiski veeti kokku tohutul hulgal vanametalli, mis üliõpilaste poolt ratsionaliseeriti. Korjandus kestab veel praegugi, kuna osa vanametallist saadud kapitalist on juba õhurelvadena antud üle sõjaväele.

Möödunud talvel kerkis järgmise küsimusena riigikaitse alal üles tsiviilelanike ettevalmistamine omakaitsele õhu- ja gaasirünnakute puhul. Ka siin esines üliõpilaskond aktiivselt. Korraldati lühikeseajalisi kiirkursusi, kus üliõpilased tutvusid õhu- ja gaasikaitsega sel määral, et olla võimelised selgitama rahvale neid küsimusi ja otstarbekat kaitset õhurünnakute puhul. Hiljem järgnevad neile lühikestele kiirkursustele, kus kasutati moodsaimaid õppevahendeid, erikursused, kus käsitletakse teatavaid eriküsimusi. Suvevaheajal toimub vastavate kogemuste edasiandmine rahvale koosolekute näol ringreisidel ja vastavatel kõnelendudel.

Nii on Soome üliõpilaskond juba enne hiljutisi ärevaid sündmusi Euroopas olnud täiel määral teadlik kodumaad ähvardavast hädahohust ning varakult rakendanud oma jõud selle tõrjeks. Eriti aktiivsena on vastaval alal toi-

minud AKS, kes rõõmustavalt poliitilis-teoreetilised küsimused on jätnud tagaplaanile aktiivse tegetsemise kõrval riigikaitse heaks. Väärrib ka mainimist, et AKS-i koguteos „AKS-in tie”, milline 1937. a. oli täis teoretiseerivaid üldartikleid üldpoliitiliste küsimuste üle, mitte ilma teatava Kolmanda Riigi mõju kõrvalmaiguta, pisut udune ja paatoslik, täis loogilisi kukerpalle — 1938. ja 1939. aasta väljaandes on pühendunud peamiselt konkreetsetele riigikaitse küsimustele. Seda pöoret teoretiseeringuist aktiivsele tegevusele on kiitusega nentitud ka soome ajakirjandus.

Käesoleval kevadel kerkisid riigikaitse küsimused üles hoopis teravamal kujul kui seni. Pinge Euroopas muutub ikka ähvardavamaks, ikka enam selgus ka soome üliõpilastele, et plahvatus võib olla väga ligidal ja siis on hilja tegetseteda. Tuleb otsekohe teha kõik riigikaitseks, mis vähegi võimalik.

1. aprillil AKS esitas kaitseministeeriumile abipakkumise Karjala Kannase kindlustamiseks, mille järele vähemalt 1000 meest suve jooksul vabatahtlikult aitaksid tegelikult kaasa kindlustustöödel, saades riigilt prii sõidu, korteri ja ülalpidamise. 3. aprilli teatas kaitseministeerium, et ta võtab pakkumise vastu. Samal päeval toimus üliõpilasmajas üldine üliõpilaste koosolek. Peetud kõnedes rõhutati, et raha paigutamise kindlustustesse on kasulikum kui määratute võimalike varanduslike ja inimelude kahju heakstegemine. Tuhanded inimelud ja hävitatud kihelkonnad maksavad enam kui kind-

Mida läheks vaja?

HAVE joon.

Hädasti oleks vaja linnaplaani, kuhu oleks märgitud kõik need poed, kuhu saab ka öösel „tagant sisse murda“.

Oleks vaja konspekti haledaist ja armsaist lugudest, mida võiks vilistlasele ette kanda, kui temalt natuke pumbata tähetakse.

Tingimata oleks vaja ka hääle-su m b u t a j a t, mis ei laseks naabruses toimepandud „tramburaitamisel“ segada tudengi rahu õppimise juures.

lustustööd. On parem teha kindlustustööd enne sõda, kui orjatööd pärast sõda.

Käesoleval hetkel ei otsusta riikidevahelisi küsimusi mitte õigus, vaid jõud. Hoolimata sellest, et iga soomlane on kindlasti erapooletu, võib Soome sattuda iga päev sõja jalgu. Koosolek võttis vastu järgmise deklaratsiooni: koosolek pooldab üksmeelselt AKS-i algatust üliõpilaste osavõtu kohta piiridel toimuvaist kindlustustöist ja soovib, et iga üliõpilane isiklikult ja aktiivselt võtaks osa selle algatuse läbiviimisest; soovib — leides, et laevastik on eriti tähtis osa maakaitstes — et selle suurendamist märgatavalt kiirendatakse; soovib, et iga riigikaitsetahteline kodanik annaks 16. mail vähemalt ühe päeva teenistuse kindlustustööde heaks.

Samasugune koosolek peeti 5. aprillil Turus, kus juhiti erilist tähelepanu laevastiku suurendamise tarvidusele.

25. aprillil peeti Helsingis uus üliõpilaste koosolek, kus kolonel V. H. Vainio käsitles lähemalt vabatahtlikku tööteenistust kindlustustöödel. Ta rõhutas, et isamaa kindlustamisel ei saa arvestada majandusliku kandejõuga tavaliste mõõtude järele, sest kaalul on kõik. Igasugune tegevus on asjata, kui puudub kindlustunne selle jätkamiseks. Suvised vabatahtlikud kindlustustööd omavad tähtsuse ka rahvakihtide üksteisele lähendamise suhtes. Kõrvuti füüsilist tööd tehes kohtuvad direktor ja tööline, peremees ja sulane, õpetaja ja õpilane, õppides paremini tundma üksteist. Helsingi ülikooli rektor prof. K. Linkola saatis koosolekule kirjaliku

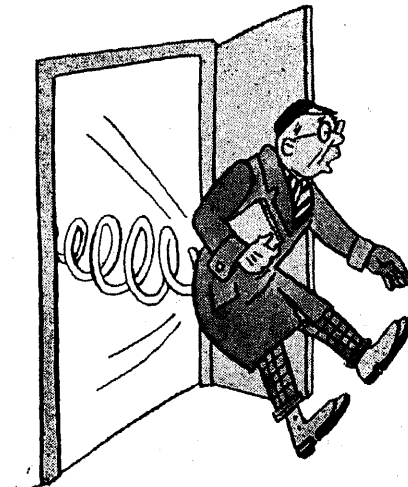
tervituse, kus muuseas mainis: „Sama küps, kui on teie isamaalisus, sama selge näib olevat te käsitus momendi nõuetest. Paremini kui nii mõned vanemad näite teadvat, mis nüüd tuleb teha. Piire kindlustama, meie piiride ähvardatumaid kohti kiiresti kõvendama! See on teie teadlik soov praegusel hetkel. Kordub sama aktiivsus, mida ülikoolinoorsugu osutas jäägriliumise ja Vabadussõja ajal.“

Loodi vastavaks otstarbeks „Piirikaitse“ (Rajan turva) büroo, milline korraldab niihästi vabatahtlikku tööteenistust kui ka 16. mai korjandust. Kõik üliõpilased, kes soovivad tööteenistusest osa võtta, registreerivad end nimetatud büroos. Tööteenistus kestab 2 nädalat, erijuhitudel 1 nädal. Kellel peaks võimatu olema isiklikult sellest osa võtta, võib selle asemele annetada kindlustustööde heaks summa, mis vastab vähemalt töömehe kahenädalasele palgale. Tööteenistus toimub 5. juunist 9. septembrini. On vahetatud mõtteid ka selle üle, kuidas naisüliõpilasi rakendada tööteenistusse, kas toiduvalmistajatena või muul moel. Kõigile tööteenistusest osavõtjatele annab riik prii sõidu, ülalpidamise ja korteri.

Kindlustustööd viiakse peamiselt läbi Karjalan Kannasel, s. o. kitsal maaosal, mis asub Soome lahe ja Laadoga järve vahel. See on strateegiliselt eriti tähtis võimaliku sõja algpäevil, kuna on arvata, et tiheda teede- ja raudteedevõrgu tõttu vaenlane püüab esmajoones seda rünnata, sealjuures on ta oma kitsuse tõttu võrdlemisi kerge kaitsta. Nii kujuneb Kannase

Ning koerte võidujooksul tarvitata-
vate elektrijäpneste eeskujul tuleks
ülikooli ümbrusesse seada võluvad
elektrinäitsikud, mis meeli-
tavad tudengid loengutele.

Ja siis oleks vaja tudengikorteritesse
vastavat seadeldist, mis saa-
dab tudengi õigel ajal loengule.

Lõpuks peaks leiutatama ka kõhu-
kaitsja, mis takistab kõhule häda
tegemast puhul, kui püksirihma tuleb
pingutada.

kindlustamine eriti tähtsaks inimmaterjali säästmise mõttes. Kindlustatud Kannaselt vabaneks hulk jõudu Laadoga põhjapoolle, kus piir on hoopis pikem ja raskemini kaitstav.

Käesoleval hetkel on niisiis soome üliõpilaskond jälle näidanud oma isamaalisust ja valmisolekut kodumaa kaitseks, seda mitte sõnadega, vaid tegudega. Näib, et käesolev kevad ja suvi moodustuvad soome üliõpilaskonnoorsoos viljakamaiks riigikaitse alal. Laiaulatuslik riigikaitsepropaganda osakondade suvistel ringreisidel korraldatavatel rahvapildudel, selgituskoosolekudel õhu- ja gaasikaitse alal, korjandus päevapalga suurusel kindlustustööde heaks ja tegelik kahe-nädalane osavõtt nendest — see kõik kogusummas asetab soome üliõpilaskonnoorsoole küllaltki raskeid ülesandeid. Tuleb arvestada ka veel üha jatkuva vanametalli-korjandusega ja kursustega, mis peavad üliõpilasi tutvustama teoreetiliselt ning praktiliselt lennuasjandusega. Nii on soome üliõpilastel ees tegevusrikas suvi, mille tulemustes ei saa olla kahtlust, kui arvestada tagajärgedega senisel tegevusel. On silmatorkav, et soome üliõpilaskonno vastavad üritused pole jäänud peatuma millalgi ilusate sõnade juurde, vaid ettevõetud kavatsused on alati täpselt läbi viidud — hoolimata sellest, et distsipliin soome üliõpilaskonnas meile tihti paistab nõrgemana, võrreldes meie üliõpilaskonnoorganisatsioonide sisekorraga. Nähtavasti asendab välist distsipliini seal sisemine tahe, mis ei lepi sõnadega, vaid rahuldub vaid aktiivse teotsemisega.

Pole huvituseta jälgida ka Soome avalikkuse ja ajakirjanduse suhtumist üliõpilaskonno algatusisse. Nagu juba eelpool mainitud, on see leidnud üldist heakskiitmist, maha arvatud vahelst sotsialistlikud ringkonnad. Ka suhtumine AKS-ile on muutunud teataval määral isegi keskerakondade ringis, arvestades AKS-i aktiivset tegevust eriti riigikaitse küsimustes. Nii kirjutab maaliidu häälekandja „Iluka“ viimase aktsiooni puhul: „Oleme rõõmsad sellise meeluse üle üliõpilaste seas. Oleme möödunud aastate jooksul harjunud kuulma just samadest üliõpilaskonnoadest, midagi muud, palju vähem meeldivat ja otseselt öelduna — palju vähem riigi elu ülesehitavat. See on aga hoopis midagi muud! Tehtud pakkumine osutab õiget vaimsust, tõesti riiklikku meelsust ja isamaalist mõtlemisviisi.“

Teised lehed rõhutavad eriti, et käesolev kindlustamisaktsioon pole sihitud kellegi vastu, vaid on mõeldud vaid riigi kaitseks ja erapoolelise hoidmiseks: „Ehitades kindlustusi piiridele ja rannikule Soome taotleb vaid üht sihti, erapoolelise ja iseseisvuse kaitsmist. See välis- ja kaitsepoliitika siht on tehtud juba nii sel-

geks, et selles suhtes loodetavasti ei valitse enam kusagil ebaselgus, kuid rõhutame seda veel kord. Meie maal pole ründamis- ega laienemistaotlusi, kuid see tahab otsustavalt kaitsta oma erapoolelist ja iseseisvust, ähvardatagu neid kustpoolt tahes. Vaid kaitsevõime tugevdamist taotleb ranniku ja piiride kindlustamine.“

See on õieti sama seisukoht, millel asub Eestigi, ja seda tervitatavam. Hästikaitstud Soome on vaid kasuks Eesti iseseisvusele — ja vastupidi. Mida aga käesolevas „Üliõpilastelehes“ eriti tahaks rõhutada, see on asjaolu, et soome üliõpilaskond etendab neis küsimusis nii tähtsat ja aktiivset, kui mitte juhtivat — siis vähemalt eelkäija, ergutaja ja algataja osa. See on auks rahva akadeemilisele haritlaskonnale ja peaks olema eeskujuks ka teistele, eriti aga meile, vennasrahvale, kes oleme praegu peaaegu samas olukorras. Mõningad Esinduses vastu võetud resolutsioonid ei tohiks meid veel rahuldada, sest vaadeldes soome üliõpilaste vastavat tegevust näeme, kui palju sel alal üliõpilastel on võimalik tegelikult ära teha.

Nendest ei pääse ükski tudeng mööda...

Ülikooli laekahoidja R. KÕVA, kelle kätte tudengid viivad oma „viimsed veeringud“.

Riigikaitse õpetus Tallinna Tehnikaülikoolis

RIIGIKAITSELISE ÕPETUSE ülesandeks Tehnikaülikoolis on inseneride ettevalmistamine riigikaitsealisteks vajadusteks. See eesmärk saavutatakse:

üliõpilaste riigilise-sõjaväelise kasvatamisega;

üliõpilaste kehalise kasvatamisega;

üliõpilaste silmaringi kujundamisega ja avardamisega riigilistes, riigikaitsealistes ja sõjapoliitilistes küsimustes;

üliõpilaste ettevalmistamisega riigikaitsealistes ülesannete täitmiseks oma erialadel.

Põhiliseks ja samal ajal ka kõige raskemalt saavutatavaks tuleb pidada riigilise-sõjaväelist kasvatamist. On see saavutatud, siis on loodud meeoleolu ja pind kõigi järgneva taotlemiseks.

Riigilise sõjaväelise kasvatamise eesmärgiks on: kasvatada noori akadeemilisi kodanikke riigilikult mõtlejaks, riigikaitse vajadust ja tähtsust mõistjateks, tahet evivateks töötamiseks riigi ülesehitamisel ja arendamisel, tahet ning valmsust evivateks kaitsta oma riiki ja rahvast ning vajaduse korral selle täitmisel valmis olla ohvriteks.

Need on vourused, mis riigi elujõulisuse ja püsümise huvides on eeskätt nõutavad rahva intelligentset osalt, kelle hulgast komplekteeruvad riigi-, omavalitsuse ja kõigi avaliku elu avalduste juhtide kaadrid. Juhtiva intelligentsi kasvu taimelavadeks on eeskätt ülikoolid.

Meie mäletame veel elavalt vabadussõja-aegseid raskusi, mille hulgas domineerisid võitlustahte, võitlusvalmsuse ja enda võimetesse usu puudumine. Kakskümmend aastat riigi iseseis-

vust pakuvad ka küllaldaselt näiteid, kus rahva riigiliselt mõtlemise tase osutus soovida jätvaks.

Praegune raske rahvusvaheline seisund, mis tundub kiirel sammul lähenevat verisele katastroofile, näib olevat ilmselt tingitud sellest, et mitmed rahvad, kelle võimuses oleks rahvusvahelise julgeoleku tagamine, on olnud loiid omas tahtes ja valmsuses riigikaitseks. Ei saa ette heita suurte riikide juhtidele tarkuse puudust, kuid rahvad ei ole valmis otsustavaiks sammeks nende jälgedes astumisel. Ühe aasta kestel kahe suveräänse väkeriigi nime kustumine Euroopa kaardilt püssipauguta on seletatav peamiselt neil rahvastel endakaitseks ohvritetoomise-valmsuse puudumisega.

Samal ajal näeme riike, kes kaotatud Maailmasõja järelolul olid sattunud rõhutud ja alan-davasse olukorda, kuid on ennast leidnud ja sammuvad püssipauguta võidult võidule, tuginedes peamiselt rahva võitlusvalmsusele ja sõjakusele.

Praegune rahvusvaheline poliitiline olukord nõuab rohkem kui vahest kunagi varemalt igalt rahvalt, kes tahab püsida iseseisva riigina, sise-poliitilises olukorras riigilikku üksmeelt, mis on mõeldav küllaliselt tugevalt arenenud iga kodaniku riigiliku mõtlemise viisi juures, ning valmsust riigikaitseks väljaastumiseks välise surve vastu. Selline meeoleolu ei sünni üleöö ning hilja on sellele mõelda hädaohu ukse ees olles. Seda tuleb kasvatada.

Riigi mõtte kandjaks ja nõutavate vouruste lavaks peab olema intelligents. Seepärast on

endastmõistetav akadeemilise noorsoo vastav kasvatamine riigikaitse õpetuse ja kasvatuse najal ülikoolides.

Riigilik-sõjaväelise kasvatuse eesmärke taotletakse vastavate loengute ja kõigi riiviliste iseloomuga õppustega ning kõigil riigikaitse õppustel sõjaväelise korra tunde süvendamisega.

Terve vaim vajab omale tekkimiseks, arenemiseks ning säilimiseks tervet keha. See on vana tõde. Vaimutööline vajab oma elujõulisuse ja erksuse säilitamiseks kehalisi harjutusi rohkem kui ükski teine töötav inimeste-liik. Kehalise tegevuse tagaplaanile nihkumine ongi rahvaste parema elemendi ja sellega ühes ka kultuuri mandumise põhjustajaks.

Inimest on võrreldud masinaga, mis aga pole täiesti tabav. Masin kulub rohkem töötades, kuna inimesele on suurimaks ohuks tegevusetus, eriti tema füüsilisele osale. Kehaline töö on inimorganismile loomulikult vajaduseks.

Üliõpilaskonna kehalist arendamist ja elujõulisuse säilitamist taotlevad kehalise kasvatuse harjutused. Nende võtmine õppekavva on

Majandusteaduskonna asjaajaja S. PÄRLI, keda peavad tundma kõik tulevased tulundustegelased.

ülikooli algatus, mille teostamiseks on riigikaitse õpetust ainult õnneliku juhusega ära kasutatud.

Ülikoolid annavad rahvale tulevase riigi ja rahva tegelike juhte poliitika, majanduse, teaduse, tööstuse, administratsiooni, seltskonnategevuse jne. aladel. Kaasaja ühiskondlikus organisatsioonis kujundavad riigikaitse nõuded lahutamatu osa. Riigikaitse küsimus on riikliku iseseisvuse kindlustamise kaalukamaid momente.

Kõigil juhtidel oma mitmekesistel tegevusaladel on riigikaitse küsimustega kokkupuutumisel ja nende lahendamisel, kui mitte alati juhtiv osa, siis vähemalt mõjukalt kaasakõnelemise vajadus. Sellest lähtudes riigikaitse õpetus evib ülikooli teiste esmajärguliste distsipliinide peres täiesti võrdse seisundi.

Seda eesmärki taotleb sõjaliste üldainete õpetamine ülikoolides, kuhu kuuluvad: sõjaväe administratsioon, sõjapoliitika, sõjamajandus, ülevaade väeliikidest, nende omadustest, teotsemisviisest ja vajadustest, sõdade ajalugu ja Vabadussõja ajalugu.

Kaasaja riigikaitse korraldus püüab ja peab rakendama tegevusse kõik rahva ja riigi võimed. Endastmõistetav on tehnika kõigi saavutiste ärakasutamine ülimal määral. See nõuab tohutul arvul eriteadlasi. Majanduslikest oludest tingitult ei suuda ükski riik kaasajal ülal pidada riigikaitseks vajalikarvulisi alatise riigikaitse jõude, lühivälvatliku sundteenistuse keskel ette valmistada eriteadlasi ja juhte vajaliku põhjalikkusega ega ka vajalikul arvul. Olukord on sundinud leiutama teisi teid selleks. Küsimuse üldtunnustatud lahendamiseks on ülikoolides riigikaitse ainete õpetamine täiendusena ja rakendusosana ülikooli teaduslike distsipliinidele. Tehnikaülikool peab andma iga liiki insenere tehnilistele vägedele, tehastele ja remonttöökodadele.

Sellest väljudes on sõjaväe nõuded kõrvutatud ülikooli võimetega ning eesmärgiks seatud esialgul valmistada ette eriteadlasi järgmisteks sõjalisteks erialadeks: ehitusosakonnas — pioneer ja sõjaväehitus ning suurtükiväe mõõde aladele; mehaanikaosakonnas — sõjaväe side, sõjaväe motomehaniseerimise ja lennuväe aladele; keemiaosakonnas — sõjagaaside alale ja mäeosakonnas — pürotehnika alale.

Tehnikaülikoolis on võimaldatud riigikaitse ainete õpetamiseks 3 tundi nädalas. Ühele kursusele on õppus kolmapäeviti pärast lõunat ja teistele laupäeviti enne lõunat. Kõik üliõpilased on jaotatud nelja kompaniisse kursuste kaupa. Sõjalisi üldaineid õpetatakse kahele nooremale ja sõjalisi eriaineid kahele vanemale

Pidevus ja kavakindlus Üliõpilaskonna töös

Üliõpilaskonna tegevuskava, nagu see iga Esinduse poolt jälle uute põhimõtete ja ülesannetega kinnitatakse, on Üliõpilaskonna tegutsemises suunamäärav ja tegevust juhtiv.

Ei saa pooldada ja püüda õigeks, et sellisel kujul Üliõpilaskonna tegevus oleks kõige otstarbekamalt korraldatud. Juba see, et iga Esindus oma koosseisult väga suurel määral muutub, mõjustab tegevuskava, kui mitte suurel määral üldsuuna, siis vägagi suurel määral lähema töökava punktide rakendamist. Raske on aga ka teha kaugeleulatavaid kavasisid, kuna Üliõpilaskonna majanduslikud võimalused ei luba ega võimalda küllalt reaalsete suuremate ettevõtete algatamist. Peab aga siinkohal tähendama, et vastutulekutega Ülikooli ja Haridusministeeriumi poolt selliste kaugemaleulatavate küsimuste kohta kavasisid juba koostatakse.

Üliõpilaskond oma 1939./40. a. töökava üldosas deklareerib: Üldüliõpilaskondlike ülesannete lahendamisel peab Esindus vajalikuks töö pidevuse saavutamist, üksteisele järgnevate Esinduste ja nende poolt ellukutsutud ja valitud organite töös kavakindlust ja pidevust, et tagada otstarbekat tööd, mis eriti tähtis Eesti Üliõpilaskonna seisukohale teiste Üliõpilaskondade peeres.

See suunab juba pidevusele üliõpilaskondl. töös, mis, nagu juba töökavas tähendatud, väga oluline, eriti rahvusvahelises üliõpilaskondlikus elus. Ja tõesti, kui võrrelda meie Üliõpilaskonda soome või läti üliõpilaskonnaga, peame tunnustama, et üldüliõpilaskondlikus suhtlemises on nad palju enam arenenud. Millest on see tingitud? Kas sellest, et meil puudub tahe selleks, või sellest, et meil pole kaas-

võitlejaid, kes huviga püüaks üliõpilask. asjade hääle korraldusele. Ei — viga seisab selles, et meil puudub pidevus töös igaaastase organite koosseisu muutumise tõttu. Kes Üliõpilaskonnas tegutsenud, kas juhatuses või toimkondades, teavad vägagi hästi, kui palju aega ja energiat nõuab senitehtud tööga tutvumine ja kui raske on kogemusteta jätkata eelkäija tööd, päälegi kui puuduvad kaugeleulatavamad üldüliõpilaskondlikud seisukohad. Eelpool mainitud teistes riikides on aga just selle tõttu jõutud kaugemale, et Üliõpilaskonda juhtivad organid, eriti välissuhtlemist korraldavad, püsivad aastaid sama ksv! juhtimisel. Eesti üliõpilaskondade tööd võrreldes teiste üliõpilaskondadega, halvab suurel määral ka see, et puudub koordineeriv statuut mõlema üliõpilaskondade vahel. Neist võimalustest ja alustest hiljem.

Need kõik ei ole aga ainukesed põhjused meie Üliõpilaskonna töö raskendamises. Siinkohal pean kriipsutama alla veel üht väga olulist tegurit, eriti majanduslikus osas ja öieti tegurit, mis Üliõpilaskonnale kas lubab või võtab sellelt tema kaalu avalikkuses. See tegur on vahekord Ülikooliga ja kohapäälse seltskonna juhtiva osaga.

Vahekorras ülikooliga on loomulikult esmajärgulise tähtsusega ülikoolilt saadav eelarveline toetus, kuna sellest ripuvad töökava võimalused ja kavad. See toetus on seadusega lubatud kuni 7% laekuvatest õpemuksudest, kuid Üliõpilaskond on seni saanud sellest vaevalt 4%. Loomulikult see halvab tegevust ja suunab hulga valitud organite energiat toetuste hankimisele, millega teostada vajalikke üritusi. On siiski loota, et 1940/41. eelarveaastas see % määr suureneb ja võimalusi avaneb avaramaks ja kindlamaks töökavaks.

Teisena võib märkida mitte enam seaduses ette nähtud, vaid vabu vastastikuseid kohustusi ja abistamisi. Siin olgu näiteks, et on tasuta kasutamiseks

kursusele. Igal semestril võetakse läbi üks rivi- (3 tundi) ja üks laskeharjutus (3—5 tundi). Neid korraldatakse sügiseti ja kevaditi soodsama ilmastikuga. Laskeharjutused enamikus on korraldatud pühapäeviti.

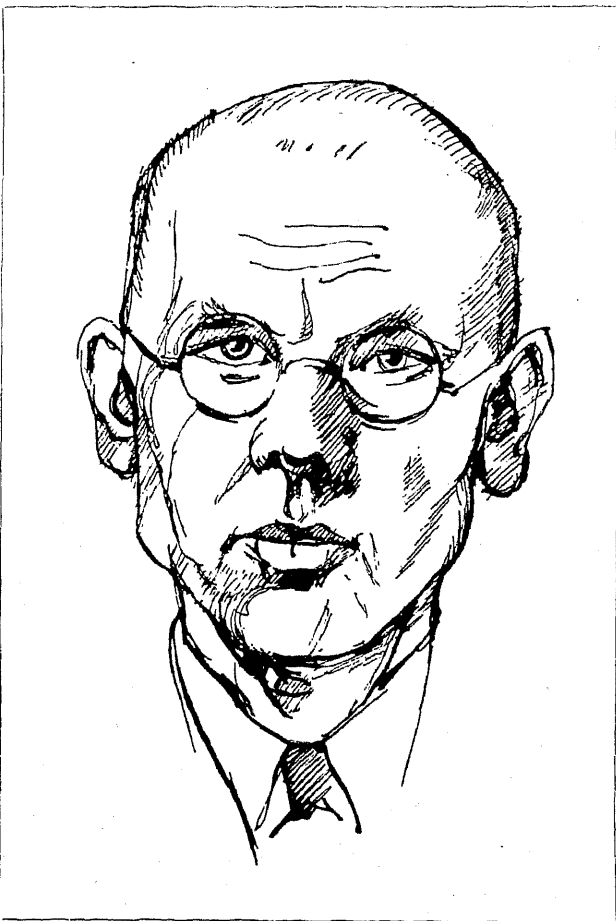
Kehalise kasvatus harjutusi korraldatakse igale üliõpilasele kaks tundi nädalas.

Ehkki esimene semester pole veel täielikult lõpule jõudnud, siiski võib õppetöö tulemustest juba teha mõningaid järeldusi. Ja need on: endastmõistetavalt on Tehnikaülikooli üliõpilased peaaegu sajaprotsendiliselt andunud riigikaitseliste ainete õppimisele ja harjutuste täitmisele täie arusaamise ja tõsisusega, olles tead-

likud, et akadeemiline noorus peab olema riigikaitse tooniandvaks ja suuna näitavaks, et üliõpilane saab riigilt rohkem kui harilik kodanik ning sellest olenevalt peavad temal ka kohustused vastavas proportsioonis olema, et üliõpilase lisa töökoormus riigikaitsealal ei ületa seda kohustust, mis kümned tuhanded kodanikud kaitseväelaseks, reservohvitseride sektsioonide liikmeina ja õhukaitse ühingu liikmeina on vabatahtlikult endale võtnud oma võrdselt rohkem koormava päevatöö kõrval ja et praegune moment nõuab rohkem kui kunagi varemalt riigikaitseks valmsuse ja suutelisuse väljendamist.

antud Üliõpilasmaja, kuid see on nii ka meie naabermaades. Ja Tartu Üliõpilaskonnal läheb see maja siiski võrdlemisi kalliks kasutada ja Üliõpilaskonna arvates saaks siin ülikool paljugi vastu tulla, ilma et majanduslikult suuri kulutusi kannaks. Ka selles vahekorras on töökavas esitatud omaette päätükk, mille rakendamisel oodatakse Ülikooli lahkete vastutulekut.

Lisaks kõigele sellele toetavad aga meie naabermaade ülikoolid üliõpilaskonda erakorraliselt, eriti rahvusvahelistel puhkudel, nagu seda on SELL ja OIE üritused, tehes seda vastuvõttude, bankettide j. m. näol. Siin üliõpilaskond loodab edaspidi palju soojemat suhtumist, kuna siiani ei saa meile peaaegu ühtki sellelaadset alla kriipsutada. Sellele lisaks olgu ka märkida üldjuhinnad üldiste sportl. ürituste puhul Ülikooli poolt, üliõpilaskondliku stipendiumi võimaldamine vastutasuks Soome üliõpilaskonnale jne., sest teatavasti Soome üliõpilaskond annab ühe stipendiumi ühele eesti üliõpilasele, eesti Üliõpilaskond aga seda seni andnud ei ole, vaid Soome üliõpilaskonnale annab stipendiumi Eesti Korporatsioonide Liit.

Rektori kantselei sekretär-arkhivaar K. SOKKA, tutvulik nägu Ülikooli sekretariaadis.

Vahekorras kohaliku seltskonnaga peab tänuga märkima, et on vastu tulnud ja edaspidi jääks vahest soovida mõni vastuvõtt rahvusvahelise ürituse puhul kohalikul omavalitsuselt või seltskonnalt. Seni on teinud seda üksikud isikud.

Viimane osa vahekordadest ei ole muidugi Üliõpilaskonna otsene enesekorraldus, kuid vastastikused arusaamised siingi näitavad, et Üliõpilaskond pole Tartule mitte ainult „au ja uhkuse“ demonstratsioonidel, vaid ka siis, kui arendatakse rahvusvahelisi suhteid ja siis nõuab „au ja uhkus“ hoopis reaalsemat hinnangut.

Üliõpilaskonna tegevuskavas on nähtud ette ka palgaliste ametnike Ülikooli vabateenijate koosseisu võtmine. Selle küsimuse üle on palju räägitud Ülikooli majandust juhtivate isikutega ja see ei leia otsest vastuseisimist. Mõeldud on nende palgaliste ametnikkude all esmajoones portjee ja riiehooidjad, ning teises järjekorras ü.-k. asjaajaja. See nõue peaks olema päris õigustatud, kuna Üliõpilaskonnal ei ole võimalusi maksta vanusetasusid ega kindlustada vanuse- või invaliidsuse pensioni. Teisest küljest takistab see hääde tööjõudude saamist, kuna eelistatakse vastavate soodustustega kohti. Ei ole ju kellelgi huvi töötada aastaid väikese palgaga, ilma et omaks sääljures soodustuste saamist ja eriti Üliõpilaskonna asjaajaja, majandusjuhi, ja raamatupidaja suhtes, kui nende päätoeks on amet Üliõpilaskonna juures, on see vägagi oluline. Nii näiteks oli eelmine Üliõpilaskonna asjaajaja ametis 12 a. ja lahkudes ei paku see teenistuskohat ühtki soodustust, vaid kui lähed kuhugi kas või ülikooli teenistusse, alga otsast uuesti.

Portjee ja riiehooidjaid oleks mõeldav viia otsest Ülikooli vabateenijate koosseisu, kellele ka palga maksaks otsest Ülikool.

Neid eelpooltoodud üksikuid punkte tegevuskavast välja noppinud, peab tervitama pidevuse nõuet töös. Mitte Üliõpilaskonna tegevus ei tohi koosneda üksikute aastate tegevuste kogusummast, vaid igal aastal tuleb teha osa kindlasuunalisest Üliõpilaskonna kavakohaselt määritletud tööst.

J. LAIKOJA.

Üleskutse

Ajal, kui maailm hinge kinni pidades ootas ja kriisisõnumid täitsid ajalehtede veergusid, kogunesid 200 üliõpilast ja professorit 25 Euroopa ja teiste maade ülikoolidest Rootsi mägedesse Undersåkeris, et arutada, kuidas moraalne taasrelvastumine kasvatus kaudu võib tuua kindlust ja püsivust maailmale, mille alused on kõikumas.

Tänapäeva tähtsaimaks küsimuseks on, kuidas tervendada ühiskonna kõlblat ja vaimset alust. Peame leidma tee, kuidas vabastada kõik maailma loov jõud, ilma et seda tarvitataks sama maailma hävitamiseks.

Pilte Eesti Korporatsioonide Liidu liikmeist, kes käisid 7. ja 14. mail Paju lahingväljale püstitatava mälestusmärgi ehitustööl, aidates tegeliku tööga kaasa väerika tähise kerkimisele.

Tänapäeva tsivilisatsiooni olukord teeb meile enam ja enam selgeks, et meie kõlblas olukord on säärane, mis keelab meid pääsmast hävingust.

Uue inimtüübi arendamine on möödapääsematu — inimtüübi, kellel tahe, tunded ja iseloom on arenenud samal määral, nagu intellekti. Uus inimene on avameelne, vaba, kartusetu ja vastutustundev, — ta elab osaduses teistega, armastab oma kodumaad ja on kuulekas Jumalale.

Säärase uue inimtüübi ja ühenduses sellega ka uue vastava kultuuri loomine on tänapäeva ülikooli esimene ülesanne. Nõuda seda ühte enne kõiki — on hädavajalik. Meie ülikoolide õppejõud ja administraatorid peavad ise omama säärase eluväärtuse, millist vajab nende rahvas ja millised peaksid olema kõik kodanikud.

Ülikool on tõelise rahvusliku kultuuri hoidja. Ta on vastutav üliõpilase kogu elu eest; ta on vastutav iga isiksuse kõigekülgse arenemise eest. On irratsionaalne toita ja arendada vaid intellekti, jättes hooletsuse keha ja tunded. Varem või hiljem see annab end tunda isiklikus ebakindluses ja ükskõiksuses välismaailma suhtes. Meie ülesanne õppejõududena on arendada üliõpilast kui tuleviku kodanikku ja juhti palju enam kui oma aine õppijat. Meie peame aitama temal leida kutse, millises kogu ta elujõud saab rakendatud kõige suuremal määral inimkonna teenimiseks.

Kasvatus on põhiliselt iseloomu dünaamiline mõjustamine teise iseloomu poolt. Lõhe, mis sageli lahutab üliõpilast professorist, peab saama suletud ja esimene samm selleks on astunud, kui professor ise on avameelne üliõpilaste vastu. Professor on küll juba sageli avameelne, aga ta peab olema ka avatud südamega. Kus on tõeline koostöö, seal muutub kogu ülikool asutuseks, kus otsitakse teaduses tõelist koostööd.

Lühidalt, ülikooli töö saavutab oma ülimalt, kui ta sisu on valitud ja ta meetodid on arendatud nii, et ta annab selle, mida maailm vajab. Ülikooli ülesanne on anda kõlblat juhtimist ja olla pioneeriks uuele tsivilisatsioonile.

Ebenezer C u n n i n g h a m, Cambridge St. Johns College matemaatika professor.

Herbert T u r n b u l l, St. Andrews'i ülikooli matemaatika professor.

Haaken H. G r a n, Oslo ülikooli botaanika professor.

Eiliv S k a r d, Oslo ülikooli klassilise keeleteaduse professor.

Aage B e n t z e n, Kopenhaageni ülikooli Vanatestamendi eksegeetika professor.

Upsalas, 14. aprillil 1939. a.

Prof. O. Maddison 60-aastane

31. märtsil s. a. pühitses Tallinna Tehnikaülikooli prof. O. Maddison oma kuuekümnendat sünnipäeva. See päev oli pidupäevaks mitte ükski prof. O. Maddisonile, vaid tervele Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilaskonnale. Kasutame siinjuures veelkordset võimalust, et soovida lugupeetud juubilarile tema tähtpäeval kogu üliõpilaskonna nimel väsimatut tööindu, energiat ja pikki aastaid tema õilsa tegevuse jätkamiseks.

Prof. Ottomar Maddisoni võib õigusega meie tehnilise hariduse üheks alussambaks pidada. Võttes osa Tallinna Tehnikumi muutmisest kõrgemaks õppeasutiseks, olles tegev Tartu Ülikooli Tehnika teaduskonna ja hiljem Tehnikaülikooli organiseerimisel, on ta osutanud Eesti tehnilisele haridusele kõrgesti hinnatavaid teeneid. Hinnatav on ka prof. O. Maddison teadlasena, kuna tema sulest on ilmunud rida teaduslikke töid tehnilise mehaanika ja sildade alalt. Peale ülikooli töö on prof. O. Maddison suurte tulemustega osa võtnud praktiliste tehniliste küsimuste lahendamisest Eestis, olles oma asjatundlikkude nõuannetega insenerkonnas kõrgelt hinnatud. Ka meile, üliõpilastele, on olnud temalt lahkelt antud nõuanded ja näpu-

näited väärtuslikuks abiks, mille puhul auväärt juubilarile siinkohal sügavamat tänu avaldame.

Professor Ottomar Maddison sündis 31. märtsil 1879. a. Tallinnas, kus omandas eelhariduse linna koolis ja Peetri reaalkoolis. Õppimist jätkas ta Peterburi Teedeinstituudis, mille lõpetas 1906. a. esimesena, kusjuures tema nimi jäädvustati Ülikooli konventsisaali marmortahvil.

Pärast ülikooli lõpetamist tegutses juubilar Peterburis tegevinsenerina ja õppejõuna sildade ja tehnilise mehaanika alal. Tema poolt on projekteeritud rida suuremaid sildu üle kogu Venemaa, millest võiks nimetada Peterburi trammiliinide sildad, Peterburi Lossisild üle Neeva jõe, Volga jõe sildad Kaasani, Simbirski ja Saratovi juures ja terve rida teisi.

Õppejõuna ülikoolides on prof. O. Maddison tegev olnud:

1908.—1921. a. Peterburi Teedeinstituudis dotsendina ja professorina (sildad, ehitusstaatika, materjalide proovimine) ja ajavahemikus 1919.—21. a. selle ülikooli prorektorina.

1910.—1916. a. Peterburi 1. Polütehnikumi dotsendina ehitusstaatika alal.

1920.—1921. a. Peterburi 2. Polütehnikumi ja Sõjaväe Inseneride akadeemia professorina ehitusstaatika ja sildade alal.

1921. a. alates oli prof. Maddison tegev Eestis.

1921.—1936. a. Tallinna Tehnikumi Ehitusosakonna dekaan ja õppejõud.

1922.—1923. a. Narva raudteesilla ehituse juhataja.

1922. a. alates Teedeministeeriumi konsultant.

1922. a. alates Riikliku Katsekoja juhataja ja direktor.

1934.—1936. a. Tartu ülikooli dotsent ja korraline professor.

1936. a. alates Tehnikaülikooli korraline professor.

Rätsepaäri

Ed. Musen

VÕIDU TÄN. 12. TELEF. 11-70

Laos alati kodumaa ja inglise
riided daamidele ja härradele

Vanas ülikoolilinnas kujunes 1. mai vastuvõtmine suurejooneliseks kui varemil aastail. Üliõpilaste rongkäigust võttis seekord osa kuni 2000 akadeemilist kodanikku. Seega oli väljas peagu kogu Tartu organiseeritud üliõpilaskond.

Rongkäik algas liikumist Aia tänavalt ülikooli suure hoone eest ja siirdus Raekoja ette. Siin tõi linnale ja riigile ning rahvale tervitusi Eesti Üliõpilasseltside Liidu esimees A. Tanimäe. Lauldi „Vivat et respublica”. Tervitusele vastas linnapea.

Edasi siirdus rongkäik Ülikooli peahoone ette, kus sõnavõtuga esines Tartu Üliõpilaskonna esimees E. Jürgenson, kes tõi tervituse alma materile. Tervitusele vastas prorektor E. Roots.

Tõrvikud heideti lõpuks hunnikusse raekoja ette, kus enne seda lõppsõna ütles Tartu Üliõpilaskonna abiesimees J. Laikoja.

Muide jälgis Tartu üliõpilaste maivastuvõttu seekord ka Inglise asjadeajaja Eestis mr. Gallienne.

... ja Tallinnas

Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilaste traditsiooniline maiongrongkäik toimus 29. aprillil kell pool 2 ülikooli peahoone ees.

Üliõpilaste rongkäik Tartu alma mater'it tervitamas. Ülal: Tartu Üliõpilaskonna abiesimees J. LAIKOJA lõppsõna lausumas Raekoja ees.

Üliõpilased kogunesid rongkäiguks Kopli rahvamaja juurde, kus rivistuti üliõpilasorganisatsioonide vanuse järjekorras. Sealt marsiti Üliõpilaskonna juhatusega eesotsas ülikooli peahoone ette, mille trepil võttis Üliõpilaskonna vastu rektor prof. dr. P. Kogerman koos prorektor prof. V. Paaveliga,

dekaanidega ja professoritega. Üliõpilased laulsid „Vivat academia”, mille järel Üliõpilaskonna esimees V. Kiisler pöördus rektori poole lühikese kõnega. Ta soovis üliõpilaskonna nimel õnne rektorile ja ülikoolile, avaldades lootust, et seaine hea arusaamine ja koostöö professorikonna ja üliõpilaste vahel kehtaks edasi. Ta tähendas veel, et praegustel aegadel on üliõpilaskond valmis üksmeelselt isamaa eest välja astuma. Kõne järel lauldi „Vivat et respublica”.

Rektor P. Kogerman oma vastuses tähendas, et Tallinna Tehnikaülikoolil hakkab katsetamise aeg jääma seljataha. Üliõpilased said tänava küll uue koormise riigikaitse õppuse näol, kuid see hakkab juba sulama normaalsesse õppekavasse. Praegune aeg nõuab meilt külma verd ja endakindlust. Kõik, mis meie teeme ja ette võtame, peab sündima kogu riigi ja rahva üldiseks hüvanguks.

Rektori sõnade järel lauldi riigihümni, mille järel prof. Kogerman soovis traditsioonilise käepigistusega üliõpilaskonna esimehele ja kõigile üliõpilastele head maituju.

Tallinna Üliõpilaskonna rongkäik käis tervitamas oma rektorit ja ülikooli.

Tartu Üliõpilaskonna Juhatus ja Esinduse tööst

Tartu Üliõpilaskonna Juhatus oma järjekordseil koosolekuil on vastu võtnud muu hulgas järgmised otsused:

Otsustatakse Tartu Üliõpilaskonnale Riigi Ringhäälingu poolt kasutamiseks lubatud sõnavõtu kõnelejaks määrata ksv! E. Jürgenson teemal: „Terve ja terviklikust Üliõpilaskonnast“.

Otsustatakse määrata Tartu Üliõpilaskonna delegaatideks SELL-Keskbüroo istungil 26. märtsil k. a. järgmised ksv! E. Jürgenson, N. Mürk, G. Tofer ja R. Troost.

Otsustatakse teatada SELL-Keskbüroo juhatajale, et Üliõpilaskond peab soovitavaks SELL-Keskbüroo istungite protokolljana Üliõpilaskonna välissekretäri.

Otsustatakse korraldada Võidupühal, 23. juunil Keskbüroo 26-nda istungi päevakorda täiendada järgmise punktiga: „Keskbüroo kodukorra ja asjaajamis-korra muutmise küsimus“.

Otsustatakse lubada ksv! Aavikut korraldada Kultuurtoimkonna poolt Emadepäev 14. mail.

Otsustatakse, et kõik üliõpilaskonvenid võtavad osa Invaliidide Päeva puhul korraldatavast karbikorjandusest 20. ja 21. mail k. a., kummagil päeval vähemalt kolme korjajaga.

Otsustatakse korraldada Võidupühal, 23. juunil suuremaulatuslik kõnelend.

Kõnelennu korraldajaks otsustatakse määrata Kultuurtoimkonna juhataja ksv! Aavik.

Otsustatakse Tartust saata SELL-konverentsile Kaunasesse 3 delegaati: ksv!! E. Jürgenson, G. Tofer ja K. Kuusk.

Otsustatakse korraldada Soome-Eesti Üliõpilaspäevad Tartus, 29., 30. sept. ja 1. okt. k. a.

C. I. E. olümpia eeltööde tegemiseks, olümpiast osavõtu läbiviimiseks ja aruannete esitamiseks moodustatakse 4-liikmeline toimkond: ksv!! E. Jürgenson, J. Laikoja, K. Kuusk ja H. Suursõõt.

Otsustatakse Tallinna ja Tartu Üliõpilaskondade Juhatusete ühine koosolek pidada käesoleval semestril Tartus, enne kokku leppides aja suhtes Tallinna Üliõpilaskonnaga.

Otsustatakse kinnitada Lugemislauatoimkonna poolt käsiraamatukogu täiendamiseks esitatud raamatute nimestikud 1938./39. a. ja 1939./40. a. eelarveliste krediitide alusel.

Põhikirja kohaselt 1/4 Esinduse liikmete nõudel kutsus Üliõpilaskonna Juhatus kokku 10. märtsil k. a. Esinduse erakorralise koosoleku.

Koosoleku päevakorda täiendati peale nõudes

esitatud päevakorra punktide Juhatusete poolt kahe esimese punktiga ja kujunes seega järgmiseks:

- 1) Üliõpilaskohtu koosseisu valimine põhikirja alusel.
- 2) Juhatusete otsuste kinnitamine.
- 3) Esindajate tegevuse kokkukõlastamise küsimus.
- 4) Üliõpilaskondliikude kultuuriliste ürituste teostamine.
- 5) Üliõpilaskondliikude majandusliikude ettevõtete ratsionaliseerimise võimalusi.
- 6) Üliõpilaskondlikku asjaajamist puudutavaid küsimusi.
- 7) Vabakuulajate üliõpilaskonventidesse kuuluvuse küsimus.

Päevakorra punkt 1 all otsustatakse, et Üliõpilaskohtu koosseisu volitused kestavad II Esinduse volituste lõpuni. Üliõpilaskohtu esimeheks valiti ksv! J. Luik („Korp! Ugala“).

Üliõpilaskohtu liikmeiks valitakse ksv!! R. Velenurm („Korp! Revelia“) ja E. Tapp („Korp! Sakala“). Üliõpilaskohtu liikmete asetäitjateks valitakse ksv!! E. Pang („Korp! Frat. Estica“), K. Kangru („Korp! Ugala“), J. Koort („Korp! Frat. Liivensis“), A. Prochorov („Korp! Frat. Slavia“), H. Sumbak („Korp! Vironia“) ja A. Maigre („Korp! Filiae Patriae“).

Kinnitatakse Juhatusete otsused: 1) C. I. E. III komisjoni presidendi ksv! N. Mürge töötamise kord Eesti Üliõpilaskonna juures.

2) Eesti Üliõpilaskonna malemeeskond SELL-i 3. maleturniiriks.

3) Kinnitatakse Eesti Üliõpilaskonna ürituste kulutuste vahakord Tartu ja Tallinna Üliõpilaskondade vahel.

4) Otsustatakse kinnitada Juhatusete otsus esineda Politseivalitsuse ees palvega lubada korjandust C. I. E. olümpia läbiviimiseks.

Juhatusete otsuse kinnitamine ksv! Troosti saatmiseks Eesti Üliõpilaskonna poolt C. I. E. talimängudele Trondheimi lükatakse edasi kuni järgmise koosolekuni.

Esindajate tegevuse kokkukõlastamiseks peab Esindus vajalikuks 10-liikmelise esindajate komisjoni loomise, kuhu valitakse ksv!! N. Mürk („Korp! Filiae Patriae“), E. Volke („Korp! Sakala“), E. Jürgenson („Korp! Sakala“), A. Ers („EÜS“), J. Luik („Korp! Ugala“), J. Kauri („ÜS Põhjala“), J. Rebane („ÜS Liivika“), A. Prochorov („Korp! Frat. Slavia“), S. Laas („Korp! Indla“) ja E. Roos („E. N. Ü. S.“).

Seejärel katkestatakse koosolek, mis jätkub 17. märtsil.

Punkt 4. all Esindus otsustab pidada soovitavaks korraldada üldüliõpilaskondlikke kõnekoosolekuid üldkultuuriliste ja üliõpilaskondlike küsimuste selgitamiseks.

Selle edukaks läbiviimiseks lubada kutsuda Kultuurtoimkonna juhatajal Üliõpilaskonna organites mittekaasatöötavaist kaasvõitlejaskonnast toimkonna juurde kaks sõnaõigusega liiget.

Koosoleku juhataja ksv! H. L e e s m e n t katkestab koosoleku ettetulnud vahejuhtumi tõttu, kuna Esindusesaali ilmus üliõpilasi sooviga koosolekut pealt kuulata, mis aga praegu kehtiva Üliõpilaskonna Põhikirja alusel on koosolekute kinnisuse tõttu võimata.

Koosoleku juhataja teguviisidega ei olnud rahul osa esindajaid, kuna nad kahtlesid Üliõpilaskonna Põhikirja kehtivuses, kuna see ei ole avaldatud „Riigi Teatajas“. Nimetatud esindajad palusid Ü. P. maksuvuse kohta selgitust Õiguskantslerilt.

Õiguskantslerilt saabus vastus, kus küsimuse üksikasjalikul selgitamisel tähendatakse muuseas:

„„Riigi Teataja Seaduse“ järgi kuuluvad „Riigi Teatajas“ sunduslikult avaldamisele määrustest vaid seesugused, millistel on üldkohuslik iseloom, kuid vastavad seadused võivad ette näha ka teiste määruste avaldamist. On ekslik arvamine, nagu üldkohuslik iseloom puuduks ainult seesugustel määrustel, mis korraldavad vaid teenistuslikke suhteid sama asutise piirides. Üldkohusliku iseloomuga määruste mõiste on kitsam, sest siit langevad normaalselt välja ka statuudid ja n. n. autonoomsed määrused ja nimelt niivõrd, kui võrd nende sisu piirneb vastava ühiku siseelu korraldamisega, nagu seda teebki antud korral Üliõpilaskonna Põhikiri. Järelikult ja kuna pole ka Üliõpilaskonna Põhikirja kui statuudi ja kui autonoomse määruse suhtes vastavas seaduses, s. o. Ülikoolide Seaduses nähtud ette erandeid avaldamise suhtes „Riigi Teatajas“, võibki tõsitada, et Üliõpilaskonna Põhikiri ei statuudina ega autonoomse määrusena ei kuulu avaldamisele „Riigi Teatajas“. Loogilise järeldusena sellest määrabki E. V. Tartu Üliõpilaskonna Põhikirja 3. osa, et käesolev põhikiri jõustub andmisega. Et käesolev põhikiri poleks avaldajatele saanud teatavaks, seda ei väideta, kuna avaldusele on isegi lisatud üks eksemplar põhikirjast.

Lõpuks tuleb tähendada, et juhul, mil Ülikoolide Seaduse põhjal antav akt tuleb avaldada „Riigi Teatajas“, on see otseselt tähendatud Ülikoolide Seaduses (§ 8, lõige 2), kuna juhtudel, mil see pole vajalik, puudub ka vastav säte Ülikoolide Seaduses.

Eeltoodud kaalutlustel ei saa Haridusministrile ette heita seadusepärasuse rikkumist selles, et ta on jätnud avaldamata 23. aprillil 1938. a. antud E. V. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Põhikirja „Riigi Teatajas“. Nimetatud põhikiri on kehtiv ja arvamus, nagu kehtiks praegu E. V. Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Esinduse ajutine kodukord, mis vastu võetud Üliõpilaskonna Esinduses 7. veebr. 1938. a., on alusetu“.

Sel põhjusel viibis ka koosoleku jätkamine ja see toimus alles 21. IV 39. a.

Päevakorra-punktide 5., 6. ja 7. all mingisuguseid otsuseid ei tehta.

*

Üliõpilaskonna II Esinduse 2. korraline koosolek oli kokku kutsutud 30. märtsiks järgmise päevakorraga:

- 1) Juhatus otsuste kinnitamine.
- 2) Üliõpilaskonna lisaelarve pro 1938/39. a.
- 3) Üliõpilaskonna eelarve ja tegevuskava pro 1939/40. a.

Koosolekul Esindus volitab juhatust Üliõpilaskonna usaldusarstile lepingut üles ütlema.

Võetakse vastu Üliõpilaskonna lisaelarve tasakaalus kr. 7007.45.

Üliõpilaskonna tegevuskava arutamisel otsustatakse kustutada tegevuskava üldosast järgmised sõnad: „Üliõpilaskonda puutuva Ülikoolide Seaduse täielik rakendamine.“

Seejärel lõpetatakse koosolek hilise aja tõttu ja kinnitatakse protokoll, et võimalduks senini tehtud otsuste rakendamine.

*

Esinduse III korraline koosolek oli Juhatus poolt kokku kutsutud 26. aprilliks järgmise päevakorraga:

- 1) Juhatus otsuste kinnitamine.
- 2) Tegevuskava ja eelarve pro 1939/40. a.
- 3) Täiendavad valimised ja suviste asetäitjate valimised.

Filosoofiateaduskonna asjaajaja M. KOOL, kelle „õpetus“ jääb kogu stuudiumi aluspõhjaks.

Vahepeal oli aga Eesti Korporatsioonide Liidult saabunud Üliõpilaskonna Juhatusel kiri, milles E. K. L. arutanud rahvuslikke ja riigikaitselisi küsimusi, leiab, et neis küsimusis on vajalik tõhus üldüliõpilaskondlik koostöö ja palub võtta Esinduse 26. apr. koosoleku päevakorda: Üliõpilaskonna rahvuslikke ja riigikaitselisi ülesandeid.

Üliõpilaskonna Juhatus arutades seda palvet, otsustab koosoleku päevakorda erakorraliselt täiendada, kusjuures E. K. L. poolt soovitud päevakorra-punkt oleks koosoleku esimeseks päevakorra punktiks.

Päevakord kinnitatakse Esinduses täiendatud kujul. Päevakorra vastuvõtmise järele esimese punkti juurde asudes avasõnas tähendab Üliõpilaskonna esimees kokkuvõttes järgmist:

„Kõikjal, ka meil Eestis, tingituna Euroopa ohtlikust rahvusvahelisest olukorrast, on riigikaitse küsimused kerkinud esikohale. Mis on siis Üliõpilaskonna osa, tema kohus ja otsene ülesanne nende küsimuste juures?

On selge, et Üliõpilaskonna otsene kohus ja ülesanne on rahva vaimne organiseerimine kõige raskemateks puhkudeks, olgu see kas või raskeimaks, s. o. sõjaks. Rahva vaimne organiseerimine ja mobiliseerimine kas või sõjaks tähendab kõigi kodanike veennist võitlusesse astumise vajaduses ja selle välditamatuses.

See on ääretu tähtsusega mitte ainult sõja algul, vaid kogu selle kestel.

On ilmselt selge, et enne kõige raskemaid olukordi ja nendesse astumist selleks esmajoones vaimselt ette valmistada tuleb. Relvastatud võitlust peavad kandma aated ja mõtted, mis suudavad oma ümber koondada väikerahvaste juures terve rahva, muidu on võitlus juba ette määratud ebaedule.

Eestil oli Vabadussõjas kandvaks ja hingestavaks aateks rahvuslik ühtlus ja terviklikkus.

On suur vahe — pooldada rahvuslikku iseseisvust ja minna relvaga võitlusesse selle aate nimel ja selle kaitseks. Väline oht ülekaaluka vaenlase kallaletungi korral mõjustab vaimselt rahvast kahesuguselt: See võib ohust ähvardatud rahva liita seesmiselt veelgi tihedamalt kokku üheks tervikuks, mobiliseerides ta vaimselt ühiseks vastupanuks kallaletungijale.

Tundub aga sõjaoht rahvale liigselt suurena, mõjutab ta teda kas või täiesti laostavalt. Siis kaob usk endasse, ilmneb kalduvus hoida kõrvale näiliselt lootusetust võitlusest.

Vabadussõjas, kust meie määratul hulgal riigikaitselisi kogemusi võime ammutada, algul ilmnunud rahva terviklik vaimne organiseerimatus ja mobiliseerimatus oligi põhjuseks meie esialgsele ebaedule.

Kui ka praegu üksikuidki kõhklejaid võiks leida meie riigi väikeses rahvas, tuleb nende kõrvaldamiseks kõige kiiremaid samme astuda. Juhtumõtteks olgu siin: ridade puhtus tagab terve ja tervikliku rahva sihtide selguse.

Siin seisabki Üliõpilaskonna otsene ülesanne: tegeliku selgitustööga ja tiivustava eeskujuga rahva sekka!

Riigikaitseküsimustes Üliõpilaskond võiks kaasa aidata majanduslike toetuste organiseerimise näol, ning propagandaga suure rahvusliku kõnelennu näol eeloleval Võidupühal 23. juunil, kus võidakse igakülgselt riigikaitselisi küsimusi selgitada.“

Pärast samaladseid pikemaid sõnavõtte otsustatakse: Eesti rahvuslik Üliõpilaskond on alai valmis kaitsma iseseisva Eesti Vabariigi piiride täielikku puutumatus, rakendades selleks kõik oma füüsilised, vaimsed ja majanduslikud jõud.

Kinnitatakse Juhatusel otsused 1. mai rongkäigu korraldamiseks, 1. mai balli käesoleval aastal ärajätmiseks ja üliõpilaskonventide järjekorra kohta 1. mai rongkäigul.

Esindus kinnitab Juhatusel otsuse 14. veebr. k. a. ja tunnistab, et osa Üliõpilaskonna Juhatusel liikmeid ksv! R. Troosti saatmise otsusega Trondheimi suusavõistlustele Eesti Üliõpilaskonna vaatlejana on talitanud menetlusvastaselt ja asjatundmatult, mis tuleb kahjuks üliõpilaskondlikele sportlikele suhetele. Seejärele Esindus läheb päevakorras edasi.

Otsustatakse vastu võtta Üliõpilaskonna tegevuskava 1939/40. a. Üldosa ettevõetud ärajättega näeb ette järgmisi alasid:

Veronika

1913

LÖHNAÕLID:

*Alpi kairvike
Keistisirel
Maibelluke
Kabanita
Must narbriin
Sääsusilm
Dypte
Origan
Shalimar
Kevadried
Sotree
Casanova
Jockey Club
Paris
ja kõik viimased
uudised*

VERONIKA-TARTU

Üliõpilaskonna II Esindus oma volituste kestel rakendab end kaasvõitlejalike vahekorradade, esindajate sõbraliku ja kokkukõlastatud tegevuse, vastastikuse usalduse ja üksteistmõistmise süvendamiseks, abistamiseks üldkultuuriliste ja -rahvuslike ürituste teostamisel.

Otseseks ülesandeks olgu Esindusel jõuda üksmeelsele, ühesugustele alustele rajatud tervikliik-rahvuslikule isamaaliselt häälestatud Üliõpilaskonnani.

Üldüliõpilaskondlike ülesannete lahendamisel peab Esindus vajalikuks töö pidevuse saavutamist, üksteisele järgnevate Esinduste ja nende poolt ellu kutsutud ja valitud organite töös kavakindlust ja pidevust, et tagada otstarbekat tööd, mis eriti tähtis Eesti Üliõpilaskonna seisukohale teiste Üliõpilaskondade peres.

Eriti seab II Esindus oma ülesandeks:

I. Organisatsiooni alal:

1. Sõlmida ülikoolide seaduse alusel Eesti Üliõpilaskonnaks liitumise kokkulepe E. V. Tallinna Tehnikaülikooli Üliõpilaskonnaga.

Eesti Üliõpilaskonna põhialuste väljatöötamisel senise lepingulise aluse revideerimisele võtmine ja kogemustele ja tegeliku elu ettekirjutistele vastavate põhialuste rajamine, mis süvendaks mõlema Üliõpilaskonna vahelist head suhtlemist ja arusaamist ühiselt mõtleval tervikliik Eesti Üliõpilaskonna huvides.

2. Toimkondade reorganiseerimise, kodukordade väljatöötamise ja kehtestamise.

3. Laeka ja arvepidamiskordade eeskirjade revideerimisele võtmine.

4. Üliõpilaskonna majanduslike asjade ja -ettevõtete valitsemise ja juhtimise ratsionaliseerimise ja tsentraliseerimise lõpuleviimise.

5. Üliõpilasspordi reorganiseerimise.

6. Lähema Üliõpilaskohtukorra väljatöötamise.

II. Õppetöö ja üliõpilaskondlike küsimuste korraldamise alal:

1. Hoida tihedat kontakti Ülikooli juhtkonnaga ja teaduskondadega.

2. Nõutada kõiki võimalikke soodustusi üliõpilasile õppetöös ja majandushuvide kaitsmisel.

3. Kirjastusfondi ümberkorraldamise ja õpperaamatute kirjastamise, õpperaamatute kättesaadavamaks tegemise.

III. Omaabi alal:

1. Ellu kutsuda haigekassa, mille ülesandeks üliõpilasile täiesti või osaliselt tasuta arstiabi andmine.

2. Välja töötada ja kehtestada lähem arstiabiandmise ja haigekassa valitsemise kord.

3. Vahendusbüroo tegevuse reorganiseerimine.

4. Suvevaheajaks üliõpilasile praktiseerimisvõimaluste muretsemine.

5. Majanduslikes raskusis olevaile üliõpilasile toe-tuse võimaldamine.

6. Õpperaamatute laenukogu soetamine.

IV. Vahekorras Ülikooliga:

1. Üliõpilasmaja kasutamislepingu revideerimine.
2. Palgaliste ametnike Ülikooli vabateenijate koosseisu võtmine.
3. Sise- ja välisstipendiumite ümberkorraldamine.

V. Kaasatöötamine

ja abistamine vabadusmonumendi püstitamise komitees.

Samuti otsustatakse vastu võtta Üliõpilaskonna üldeelarve 1939/40. a. tasakaalus kr. 65.297.—.

Juhatuses lahkunud abisekretäri ksv! A. Jaaksoni („Korp! Revelia“) asemele valitakse ksv! P. Madisoo (samuti „Korp! Revelia“).

Suvisteks asetäitjateks valitakse: laekuri asetäitjaks ksv! R. Teder, sekretäri asetäitjaks ksv! P. Madisoo ja Välistoimkonna juhataja asetäitjaks ksv! A. Keil.

Selle koosolekuga läks Esindus ühtlasi suvepuhku-sele, kuna nüüd tema volitustesse astub Üliõpilaskonna Juhatus, kellel seisab ees töörohke suvi.

Rectori kantselei sekretär V. SALVE, kelle juures tuleb kõige „odavamini“ välja — üliõpilase tunnistus maksab üks sent!

Üliõpilaskonna käsipall

Meistrid selgumas

18. märtsil peetud võistlusõhtu kujunes B kl. mängude finaalohtuks.

Esimestena kohtusid naiste B kl. finalistidena „Korp! Filiae Patriae“ ja „Korp! Indla“ naiskonnad.

„Korp! Indla“ naiskond oli saanud varem kaotuse tasavägises mängus „Korp! Filiae Patriae“ naiskonnalt, kuna viimane naiskond oli senini kaotusetä.

Seekordne kahe vana rivaali kohtamine oli oodatult tasavägine. „Korp! Indla“ naiskond näitas ühtlasemat koostööd ning oli mõlemal geimil vastasest parem, tagajärjega 15:7, 15:13, revanšeerides seega eelmise 1:2 kaotuse.

Võitja „Korp! Indla“ naiskond mängis seekord koosseisus: Peterman, Uula, Maurer surujatena, ning tõi tõi Eiche, Raudsepp ja Kalbus.

Hea rutiini ja liikuvama platsimänguga torkas silma indlaensis Peterman.

Samade naiskondade järgmine kohtumine selgitab lõplikult uue meistri.

Õhtu teine matš peeti meeste B klassi võrkpalli finaalmänguna „Korp! Fr. Liviensise“ ja „Korp! Rotalia“ meeskondadele.

Enne seda mängu oli „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond kaotusetä, kuna teine finalist „Korp! Rotalial“ oli üks miinuspunkt.

Siingi oodati tugevat ja tasavägist kolmegeimilist mängu. Üllatuse äga valmistas „Korp! Rotalia“ meeskond, kelle head surumised ja hästi õnnestunud tugevad pealservid andsid neile kindla paremuse kahegeimilises mängus tagajärjega 15:10 ja 15:9.

Nendevaheline uus kohtumine selgitab juba lõplikult uue B kl. võrkpallimeistri tiitli.

Kui „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond suudab lahti saada liig-

sest närveerimisest ja „Korp! Rotalia“ meeskond näitab samasugust mängu, siis tuleb järgmine kohtumine veelgi pinevam ja tasavägisem.

Õhtu viimane matš — meeste B kl. korvpallifinaal „Korp! Rotalia“ ja „E. Ü. S. Põhjala“ meeskondade vahel selgitas esimese uue B kl. meistri.

Esimesel poolajal mängis „E. Ü. S. Põhjala“ meeskond läbimõeldut ja rahulikku mängu, näidates poolajaks numbrilise paremuse 22:10.

Teisel poolajal on „Korp! Rotalia“ meeskond end tublisti kokku võtnud ja on üllatuslikult kogu poolaja paremuses. Teine poolaeg lõppeski nende eduks 17:9. Esimese poolaja „E. Ü. S. Põhjala“ suurem ülekaal kindlustas neile kahekorvilise võidu tagajärjega 31:27.

„E. Ü. S. Põhjala“ meeskond oma rahuliku ja läbimõeldud mänguga teenis täielikult B kl. korvpallimeistri tiitli.

Värske meistermeeskond: Jonasse, Kuusik, Senner, Kask, Aus.

Käsipalliesivõistlused, mis jätkusid 23. aprillil, selgitasid kolm uut meistrit. See sisukas finaalohtu kaasakiskuvate mängudega rahuldab täielikult suurearvulist pealtvaatajaskonda.

Meeste B kl. võrkpallimängus kohtusid meistritiitlile „Korp! Rotalia“ ja „Korp! Fr. Liviensise“ meeskonnad. Matš oli oodatult tasavägine. Esimese geimi suutis võita „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond tagajärjega 15:13.

Teine geim kuulus omakorda samasuurelt „Korp! Rotalia“ meeskonnale. Kolmandal geimil närveerisid mõlemad meeskonnad tublisti ja tegid võrdselt vigu. See mäng oli niivõrd tasavägine, et mõlemad meeskonnad väärised võrdselt võitu.

Siiski suutis otsustava geimi võita „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond 15:11, tulles seega uueks B kl. võrkpallimeistriks koosseisus: Suurkivi, Hagel, Püttemets, Anni, Kudu ja Härma.

Järgnes naiste A kl. võrkpallimäng. Kohtusid A kl. meistritiitlile „Korp! Filiae Patriae“ ja „Korp! Indla“ naiskonnad. Oodati „Korp! Filiae Patriae“ naiskonna kiiret ja suurt võitu. Siiski üllatas „Korp! Indla“ naiskond sellega, et pakkus innukat ja hoogsat vastupanu.

Esimese geimi võitmiseks oli „Korp! Indla“ naiskonnal tarvis saavutada ainult paar punkti, kuid siis asub vastaspoolle võrgu ette Eesti parim naissuruja Laanekõrb ja kindlustab võidu kindlate surumistega „Korp! Filiae Patriae“ naiskonnale tagajärjega 15:13.

Teisel geimil jätkub „Korp! Indla“ naiskonna hoog ja peamiselt oma parima suruja Olvi surumistest ja tema tõi tõi Kondi headest vastuhüpetest, kes tegi vastassuruja Liidakul surumised päris raskeks, võidab „Korp! Indla“ naiskond geimi 15:13.

Kolmandal geimil surub Laanekõrb eriti tugevalt ja hästi (ka halbu tõsteid!), võttes seega vastasnaiskonnal nende hoo ja innu täielikult. Geim kuulub „Korp! Filiae Patriae“ naiskonnale suurelt 15:1.

„Korp! Filiae Patriae“ naiskond: Laanekõrb, Grönberg, Priideman, Glück E., Liidak ja Schönberg kaitses edukalt ka tänava naiste A kl. võrkpallimeistritiitlit.

Järgnes õhtu viimane ja ka huvitavaim kohtumine. Meeste A kl. korvpallimeistri nimele heitlesid „E. Ü. S-i“ ja „Korp! Fr. Liviensise“ meeskonnad.

„E. Ü. S-i“ meeskonnas mängisid: Rünk, Pehap, Kess, Mikheim, Uibopuu ja teisel poolajal Vösu.

„Korp! Fr. Liviensise“ korvpalli-

meeskonda kuulusid: Püü mets, Solom, Lentsius, Troost ja Härma.

Esimese poolaja algul „E. Ü. S-i“ meeskond nähtavasti lootis kergesti vastasest jagu saada ja ei mängi küllalt püüdlilikult. „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond kombineerib ja mängib ladusasti ja saavutab enda kasuks mitu korvi järjest. „E. Ü. S-i“ meeskonna suurimaks veaks oli see, et nad ei tõmbunud kaitsesse tagasi, kui pall sattus vastase valdusesse ja selle kasutas vastane eeskujuliku noolimisega

täielikult. Ja nii kuulub esimene poolaeg suurelt „Korp! Fr. Liviensise“ meeskonnale 25:13.

Teisel poolajal on „E. Ü. S-i“ meeskond lahti saanud esimese poolaja vigadest ja nende koostöö on märgatavalt parem. Mäng on nüüd täiesti tasavägine, siiski on tunda „E. Ü. S.“ meeskonna kasvavat hoogu ja ülekaalu. Mängu lõpul on suutnud „E. Ü. S.“ peaaegu vastase püüda, vahe on ainult mõni punkt. „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond püüab iga hinna eest saavutatud

edu hoida, mängides õieti aeglast mängu. „E. Ü. S.“ saavutab veel korvi ja vahe on ainult üks korv. Kõlab aga ka vile ja nii on pineva matši, mis oli kõhati isegi foulitsemisteni tugev, võitnud „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond tagajärjega 40:38. (Teise poolaja tagajärg 25:15 „E. Ü. S-i“ meeskonna eduks.)

Selle ilusa võiduga kaitses „Korp! Fr. Liviensise“ meeskond, ülalnimetatud koosseisus, A kl. korvpalli meistritiitlit. Punkte viskasid: Püü mets 11, Pehap 10 ja Uibopuu 9.

Lõpumängud

Tartu Üliõpilaskonna käsipallesivõistluste viimane mänguõhtu käesoleval hooajal peeti laupäeval, 6. mail. Siin selgus kaks uut meistrit: meeste A kl. võrkpallis ja naiste B kl. võrkpallis.

Esimestena astusid tulle „E. Ü. S-i“ ja „ÜS Liivika“ meeskonnad, et selgitada meeste A kl. võrkpallimeistrit.

Juba alguses üllatas „ÜS Liivika“ meeskond sellega, et domineeris esimeses geimis ja võitis selle 15:10. Ka teises geimis jätkus liiviklaste suur edu punktideni 13:5. Siis „E. Ü. S-i“ enamkogenenud meeskond tegi tubli spurdi ja suutis kindlustada selle geimi endale 18:16! Kolmandas geimis juhivad suurelt „E. Ü. S-i“ meeskond, kuid lasevad siis vastasel järele tulla ja siit peale domineerivad jälle liiviklased. „E. Ü. S-i“ meeskond võtab „aeg-maha“, kuid seegi ei päästa neid, sest nende tagamäng lonkab. Liiviklane L. Yllo tasasemaidki pettesurumisi ei suudeta vastu võtta. Lõpuks „E. Ü. S-i“ meeskond, lasknud servi

TÄNAVUNE A KLASSI VÕRKPALLIMEISTER. „ÜS Liivika“ meistriks tulnud meeskond, koosseisus (vasakult): J. Hendrikson, A. Kiiss, A. Ojari, L. Yllo, E. Pürge ja J. Ümarik.

üle sõrmede välja, kõlab lõppvile: „ÜS. Liivika“ meeskond on saavutanud võiduks tarviliku 17 punkti, „E. Ü. S-i“ meeskonna 15 punkti vastu.

Mäng oli kaasakiskuv, tasavägine ja pinev.

„ÜS Liivika“ võidukasse võrkpallimeeskonda kuulusid: L. Yllo, A. Yllo, A. Ojari, A. Kiiss, J. Ümarik, J. Hendrikson ja E. Pürge.

Järgnes naiste B klassi võrkpallifinaal „Korp! Filiae Patriae“ ja „Korp! Indla“ naiskondadele. „Korp! Indla“ naiskonnal puudub juba esimesel geimil nende tavaline elav ja hoogne mäng. Esimesel geimil oli „Korp! Filiae Patriae“ naiskond kindlalt parem ja võitis tagajärjega 15:8. Teisel geimil oli aga indlaensis Uula eriliselt hoos, mis süttas teisigi, ja nii võitis selle geimi „Korp! Indla“ naiskond ülivõimukalt 15:1 (!). Kolmandaks geimiks rauges aga jälle „Korp! Indla“ naiskonna hoog ja mängu keskel asub juhtima „Korp! Filiae Patriae“ naiskond. Indlaensiste Petermani ja Uula tugevad ja teravad surumised ei suuda päästa nende naiskonda kaotusest. „Korp! Filiae Patriae“ ühtlasem naiskond liigub väga hästi platsil ja nad võidavad otsustava geimi 15:8.

Uueks naiste B kl. võrkpallimeistriks tuli sellega

MEESTE A KLASSI KORVPALLIMEISTER. „Korp! Frat. Liviensise“ võidukas meeskond. Vasakult: V. Härma, E. Püü mets, H. Lentsius (kapten), R. Troost ja R. Solom.

„Korp! Filiae Patriae“ naiskond, kuna endine meister „Korp! Indla“ naiskond peab leppima teise kohaga. Naiste B kl. naiskondade mängutase on märksa tõusnud. Kadunud on endiste aegade B kl. naiskondadele omane taibutu ja igav ühelöögiline üle võrgu koksimine. Kõik kolm B klassis võistelnud: „Korp! Filiae Patriae“, „Korp! Indla“ ja „E. N. Ü. S-i“ naiskonda on võrdvõimelised ja omavad täiesti rahuldavad surujad.

Võidukas „Korp! Filiae Patriae“ naiskond mängis koosseisus: Liiv, Lepp, Mälk, Aaviste, Raudsepp ja Tubin.

Tartu Üliõpilaskonna käsipallimeistrid 1938. a. II sem. ja 1939. a. I semestril on nüüd kõik selgunud. Võistlustagajärgedest ülevaadet tehes märkame, et senist meistritiitlit suutis kaitsta ainult üks meeskond ja üks naiskond. Meeste A kl. korvpallimeistriks jäi „Korp! Fr. Liviansise“ meeskond ja naiste A kl. võrkpallimeistriks „Korp! Filiae Patriae“ naiskond. Ülejäänud meistritiitlid vahetasid omanikke.

Naiste A kl. võrkpallimeister: „Korp! Filiae Patriae“, 2. „Korp! Indla“, 3. „Eesti Naisüliõpilaste Selts“.

Naiste B kl. võrkpallinaiskondade järjekord kujunes üllatavalt sarnaseks A kl. naiskondade järjekorrale.

Meeste A kl. korvpallimeister — „Korp! Frat. Liviansis“, 2. „Eesti Üliõpilaste Selts“, 3. „Corp! Frat. Aeterna“.

Meeste A kl. võrkpallimeister — „ÜS Liivika“, 2. „Eesti Üliõpilaste Selts“, 3. „Korp! Frat. Estica“.

Meeste B kl. korvpallimeistriks tuli „EÜS Põhjala“ meeskond. 2. „Korp! Rotalia“. 3. „Korp! Sakala“.

Meeste B kl. võrkpallimeistriks tuli „Korp! Frat. Liviansise“ meeskond. 2. „Korp! Rotalia“. 3. „Eesti Üliõpilaste Selts“.

See suur meistritiitlite omanikkude vahetus on suuresti tingitud ka sellest, et hooaja keskel mõned meeskonnad lagunesid, nende paremate mängijate siirdumisega liiduklassimeeskondadesse.

Mõningaid mõtteid

Lõppenud hooaeg Tartu üliõpilaskäsipalli-harrastusse muudatusi ei toonud ja kandis vaikset kohusetäitmise ja vanadel radadel tammumise laadi.

Iga hooaja algul on üliõpilaskonventide spordivanemate nõupidamisel puudutatud meie parimate üliõpilaskäsipallimängijate võistluskeeldu Tartu üliõpilaskonna käsipalliesivõistlustest. Kuid ikka püsib nõrgemate mänguklassiga üliõpilaskonventide esindajate pealekäimisel see iganenud ja väiklasena tunduv võistluskeeld, mis ei luba võistelda üliõpilaskonna käsipalliesivõistlustel neil üliõpilastel, kes kuuluvad Eesti Käsipalliliidu n. n. liiduklassi meeskondadesse. Kuna Tartu Ülikooli parimad mängijad kõik kuulu-

vad mõnda liiduklassimeeskonda, siis esinevad tudengkonna käsipalliesivõistlustel üliõpilaskonventidel tublisti nõrgendatud meeskonnad.

Kuidas selline ebaloomulik kitsendus on mõjunud võistlustesse, seda iseloomustas parimini publiku vähene huvi üliõpilaskonna käsipalliesivõistluste vastu, kus „lahjendatud“ meeskondadel tuli esineda pooltühja saali ees.

Ka üliõpilaskonventide meeskonnad ise suhtusid võistlustesse kuidagi ükskõikselts. Isegi hooaja keskel esines juhtumeid, kus meeskonna parimad mängijad pöörasid selja üliõpilaskonna mängudele, siirdudes liiduklassi meeskondadesse ja põhjustasid seega oma konvendi meeskonna nõrgenemise või koguni purunemise.

Põhjus, miks külastati üliõpilaskonna käsipalliesivõistlusi nii loiuult, on käegakatsutav: Tartu üliõpilaste käsipalliesivõistlused oma nõrga mängutasemega ei suuda pakkuda tugevat ja ilusat võistlust. Ainukesed võistlused, mida võis vaadata ajast kahju tundmata, olid need, kus esinesid liiduklassimängijad, nagu kohtumised Tallinna Tehnikaülikooli, Varssavi A. Z. S-i j. t. meeskondadega. Samuti rahuldasiid A klassi finaalkohtumised, sest neis esinesid endised liiduklassimängijad.

Liiduklassimängijate võistluskeeluga on mindud liiale. Põhjus selle keelu maksmapanemiseks oli juba tol ajal nõrk: ühe üliõpilaskonvendi mänguklass oli teistest peajagu kõrgem, sest sellesse olid koondunud tolaeased Eesti parimad. Nüüd, kus Eesti käsipallitase on järjekindlalt tõusnud, on ka iga üliõpilaskonvendi meeskond märksa tugevnenud, sest iga aasta tuleb gümnaasiumidest kõigisse üliõpilaskonventidesse palju lootustandvaid noori mängijaid, kes on vääriksed asendama vanu käsipallitalasid. Eriti nüüd see keeld riivab kõrgema mängutasemega üliõpilaskonvente ja soodustab õigustamatult nõrgemaid. Kes on tugevam, võitku! — Mis südamega tuleb tudeng vaatama omagi konvendi meeskonna järjekordselt nõrka esinemist, kui see etteatult peab kaotama ainult seepärast, et kõikidel parematel mängijatel on keelatud oma konvendi meeskonnas esineda.

Kaotades liiduklassimängijate võistluskeelu, tõuseb kõigepealt mängude tasapind tunduvalt, ning selletõttu hakkaks Tartu nõudlik ja suur käsipallipublik jälle huvi tundma ka tudengite võistluste vastu.

Võistlustest saadud suuremad sissetulekud võimaldavad siis ka meie üliõpilastele korraldada väljaspoolt majanduslist abi hankimata võistlusreise välisriikidesse, kust meie sportlased võiksid välismaa parimatelt mängijatelt ja meeskondadelt õppida võistluskogemusi mängutehnika ja -taktika alalt. Et parimad käsipallimängijad, nagu mujal maadeski, on just üliõpilased, siis oleks sellest kasu kogu Eesti käsipalliarengule.

Tartu üliõpilaskonna käsipalliesivõistluste korraldamine uue korra järgi peaks olema lihtne. A klas-

sis võistleksid üliõpilaskonventide esimesed (A) meeskonnad, kuna B klassis katsuksid jõudu samade üliõpilaskonventide teised (B) meeskonnad ja erandina eritsusel veel nõrgema mänguklassiga üliõpilaskonventide esimesed (A) meeskonnad.

Võistluste liigset kevadsemestri lõppu venimist, kus paljudel puudub huvi nende vastu kas eksamite või muu tõttu, võiks vältida seega, et võistlustega alatakse kell 18 või 19 ning ühel mänguõhtul peetakse 4 matši. Senise korra juures seda korraldada ei või-

nud, sest mängud olid niivõrd igavad, et juba kolme mängu jälgimine tüütas.

A klassi mängud peaksid küll olema kahemiinuse süsteemis, et mitte liiduklassi mängijaid liigselt koor- mata.

B klassi mängud võiksid toimuda turniirisüsteemis, s. o. kus kõik meeskonnad võistleksid üksteisega läbi, tingimusel, et mängud kuni poolfinaalini peetakse kinniselt vastavate üliõpilaskonventide võimal- tudes.

V. V.

Õppejõudude käsipall

Pühapäeval, 23. aprillil toimus Tallinnas kaitseliidu võimlas järjekordselt teine Tartu ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli õppejõudude jõukatsumine võrk- ja korvpallis. Kinnist võistlusõhtut oli kogunenud jälgima rohkearvuliselt kolleege ning teisi kutsutud külalisi.

Võistlusõhtu avas Tehnikaülikooli prorektor prof. V. Paavel.

Esimesel kohtumisel jõulukuus Tartus, olid Tartu ülikooli õppejõud edukamad nii võrk- kui ka korvpallis. Seekordne kohtumine aga oli tasavägisem ja lõppes sõbraliku viigiga: korvpallivõit kuulus teeni-

tult tallinlastele, kuna võrkpall oli tartlaste kindel saak.

Tallinna Tehnikaülikooli õppejõude esindasid: prof. Parts (kapten), assistendid Laul, Roes, Kirret, Raidno jt. Tartu meeskonda kuulusid professorid: Öpik (kapten), Ridala, Karell; assistendid Yllö, Hanko jt.

Võrkpallivõistlus Tehnikaülikooli rektori randkarikale läks Tartu ülikooli õppejõudude ülekaaluga. Tartlaste mäng oli hoogsam ja nad võitsid esimese geimi 15:11. Teiselgi geimil jätkus tartlaste hoogne rünnak ja ka see geim kuulus neile 15:2.

Laskevõistlused 4. malevkonnas

Järjekordsed traditsioonilised laskevõistlused väikekalibrikest- ja sõjapüssidest Tartu Maleva 4. malevkonda kuuluvate üliõpilaskonventide vahel toimusid 23. aprillil Lembitu kasarmute laskeväljal.

Võistlused olid eriti pinevad, kuna meeskonnad olid enam-vähem võrdvõimelised. Vaatamata ebasoodsale ilmastikule, saavutati häid tagajärgi.

Väikekalibri- ja sõjapüssist laskmises oli võistluste parim A. Suik („Korp! Sakala“), kes saavutas punkte kokku 266. Teisele kohale tuli H. Suursööt („Korp! Rotalia“) — 262 s., 3. H. Nurk („Korp! Vironia“) — 260 s. 4. F. Kull („Korp! Fr. Estica“) — 258 s. 5. J. Voitka („Korp! Revelia“) — 257 s. 6. I. Sutt („Korp! Fr. Estica“) — 252 silma.

Sõjapüssist laskmises tuli võitjaks „Korp! Fr. Estica“ meeskond, saavutades 819 silma, 2. „Korp! Vi-

ronia“ — 754 s., 3. „Korp! Rotalia“ — 1559 silma.

Väikekalibrikest püssist laskmises tuli esimeseks „Korp! Vironia“ meesk. 907 silmaga. 2. „Korp! Fr. Estica“ — 859 s. 3. „Korp! Sakala“ — 817 s.

Laskevõistluste üldvõitjaks tuli „Korp! Fr. Estica“ meeskond koosseisus: H. Jõgeva, F. Kull, J. Sutt, A. Valdin, L. Maldvee, A. Põldre ja E. Treude, saavutades 1678 silma. 2. „Korp! Vironia“ — 1661 s. ja 3. „Korp! Rotalia“ — 1559 silma.

Võitjalle olid auhindu välja pannud A. Le Coq, A.-S. „Saku“, Naiskodukaitse 4. jaoskond, Malevkonna Juhatus, hr. Tannebaum j. t. A. Le Coq'i rändauhinna sai „Korp! Fr. Estica“ ja „Saku“ rändauhinna „Korp! Vironia“.

Auhindade kätteandmine toimus pärast võistlusi omavahelisel koosviibimisel Kutseesinduste kodu ruumides.

Sellega omandas Tartu ülikoolide õppejõudude meeskond teistkordset Tallinna Tehnikaülikooli rektori rändkarika.

Järgnes korvpallivõistlus, missugune kujunes tasavägiseks. Siin näitasid Tallinna õppejõud ladusamat koostööd ja pallikäsitusel ning kindlustavad võidu esimeseks poolajaks 21:14.

Teine poolaeg möödub sama kerge tallinlaste ülekaaluga ja lõpeb samuti 21:14.

Edukamad korvikütid olid tallinlastel ass. Raidno, Laul ja Roes, Tartul ass. Yllö ja prof. Öpik.

Tallinna Tehnikaülikooli meeskond võiduga 42:28, omandas esmakordselt Tartu ülikooli rektori poolt annetatud rändkarika.

Naistudengite laskevõistlus

Pühapäeval, 7. mail pidas Naiskodukaitse 4. jaoskond Tähtvere väikekalibripüssi laskerajal oma laskekursuste tulemuste kontrollina laskevõistluste.

Vaatamata lühikesele kursuse kestvusele saavutati häid tagajärgi.

Võistlus toimus väikekalibripüssist: lasti lamades-asendist 10 lasku.

Võistluste tehnilised tulemused individuaalselt kujunesid järgmisteks:

Esimesele kohale tuli E. Sisas 80 silmaga. Teisele kohale tuli Z. Raskasov — 81 silma. 3. E. Lepp — 80 s., 4. E. Liiv — 78 s., 5. H. Dampf — 76 s., 6. H. Glück.

Kõik naislaskurid peale H. Dampf'i, kes kuulub „Korp! Amicitiasse“, kuuluvad „Korp! Filiae Patriae'sse“.

Sellega tuli „Korp! Filiae Patriae“ üldvõitjaks ja sai esmakordselt 4. malevk. juhatusel poolt väljapanud rändauhinna. Kuuele esimesele kohale tulijad said individuaalauhindu.

Tartu Tallinn vastamisi

Tartu ja Tallinna üliõpilaskondadel on kujunenud ilusaks traditsiooniks korraldada üliõpilassportlastele igal semestril üks käsipallilinnavõistlus. Esimene tudengite käsipalli-linnavõistlus peeti sügissemestril Tartus ja lõppes täiel rindel tartlaste võiduga. Järjekordselt teine käsipallilahing peeti 1. aprillil Tallinnas.

Võistlusõhtu avavad meeskondade esindajad eeskujulikult lühikeste tervitussõnadega. Meeskonnad rivistuvad järgnevalt võrkpallimänguks järgmiselt: Tallinna Tehnikaülikool: K ä r k, P ü r g e ja A m o n surujatena, tõstjad: R o e s, L a r k a ja L a a n s o o.

Tartu ülikooli esindavad surujad: V a l d m ä e, I s s a k ja L e n t s i u s, tõstjad: S i s a s k, J o n a s s e ja J. A r e n s.

Esimese geimi algul lonkab mõlemal meeskonnal koostöö ja platsimäng. Tallinlased siiski asuvad kindlalt juhtima, sest tartlaste koostöö ei taha kuidagi sobida. Geimi lõpuks tartlased siiski koguvad end ja mängivad nüüd päris hoogsalt. Tartlaste hoogu on siiski vähe geimi võitmiseks ja see kuulub Tehnikaülikooli meeskonnale tagajärjega 15:7.

Teise geimi algul asub Tartu mängu juhtima. Peagi võtab Tallinn järele ja asub omakorda punktidega juhtima. Tartu meeskond võtab „aeg-maha“.

Siit peale läheb heitlus eriti palavaks. Iga punkti pärast käib nüüd tasavägine ja ennastsalgav võistlus, millele süttinud pealtvaatajad ergutades kaasa elavad. Tallinlased siiski rebivad punktide vahet endi kasuks üha suuremaks. Geimi ja sellega ka ühtlasi mängu võitmiseks ei puudu tallinlastel kuigi palju. Kuid nüüd tartlased pingutavad veelgi tugevamini ja hooga lõppspurdiga võtavad tallinlastelt geimi 15:13.

Kolmanda geimi algusel saavutavad tallinlased mõned punktid, kuid annavad siis millegipärast vastasele lünkliku võrgu- ja tagamänguga kergelt palju punkte. Tartlased juhivad suurelt. Nüüd tuleb omakorda tartlaste tagamängus palju vigu ja punkt-punktilt jõuab Tallinn järele ja asub peagi juhtima. Kordub teise geimi lõpp: võit ja kaotus on noateral. Tartlastel õnnestub siiski pärast tugevat heitlust geimi võita ja seega kogu mängu 2:1.

Järgnes kohe korvpallivõistlus. Meeskonnad koostati järgmiselt: Tallinna meeskond: K ä r k, A m o n ja R o e s edurivis ja kaitses P ü r g e ja L a r k a. Tartu meeskond: V i k s t e n, J u u r u p, H. ja V i n o g r a d o v edurivis ja kaitses — V a l d m ä e ja A r e n s, O.

Mängu algul kohe paistab silma, et tartlased ei oska kuidagi kohaneda väikeses saalis. Enamuses nende sööte juba pealetungil satuvad vastastele, kes sellest ka kohe saavutavad kiiresti korve. Esimene poolaeg lõpeb Tehnikaülikooli eduks tagajärjega 28:12.

Teisel poolajal jätkus Tehnikaülikooli meeskonna suur ülekaal. Kärge, Roesi ja Pürge õnnestunud pealevisked suurendavad skoori korv-korvilt. Mängu lõpuks saavutab Tallinna Tehnikaülikooli korvpallimeeskond pealtvaatajate suureks heameeleks suure võidu 52:27!

Tehnikaülikooli võiduka meeskonna edurivi andis Tall. Kalevi mängijad. Tartul oli enamusmängijad Tartu NMKÜ meeskonnast. Eesti meistermeeskonnast oli Viksten, kellel aga ei sobinud koostöö teistega ja Valdmae, kes oli ilmselt väsinud pingutavast võrkpallimatšist.

V. V.

Ühe mehe mälestuseks

24. märtsil s. a. suri Viljandis cand. rer. merc. Aleksander Keerig — esimesi eestlasi-kaubandusteadlasi, meie vanema generatsiooni huvitavamaid kujusid, nimelt oma isiksusest-vaimsusest. Tema iseloomustamiseks tarvitseb vaid märgendada: samal ajal, kui ta kaasaegsed vastava eriala teadlased pea eranditult on rakendunud tegelikule majandustööle juba puhtasuvuse mõttes, asub Keerig kommerts-pedagoogilisele tegevusele, ja seda kohe õpingute lõpetamisel nooruse-päevil, tsaariaegse Venemaa ahtvatlevalle võimalusile vaatamata.

Teda huvitas ta eriala kui selline — teaduse na, mitte vahendina elus edasisaamiseks. Ja veelgi enam: ta polnud ainult ühekülgne eriteadlane, oma ainesse appunud teadusemees, vaid arenenud laialdase silmaringiga kultuurinimene. Ta ise määras end täpsamalt: „Olen humanist ja tolstoilane!“ Vastavalt sellele määratlule oli mõtestatud kogu ta ellusuhtumine. Kui öeldule lisandada endastmõistetav ausus ja erakordne leplikkus ning sallivus koos mõistatavusega kõigi teistimõtlejate vastu, siis oleme fikseerinud mõningaid Aleksander Keerigi isiksuse peajooni.

Loomulikult oli kokkupuude sarnase vaimsus-inimesega, nagu Aleksander Keerig, mõjukaks elamu-

seks, millest osa sai ta rohkearvuline sõprade kogu vanade ja noorte hulgast. Keskustelu omas erilise võlu tema haruldase mälu tõttu: kõike loetut-kuuldut võis ta kestvamaigi vaheaja järele täpsema üksikasjani edasi anda. See soodustas eriti pedagoogilist tööd, aidates aineala käsitletu huvitavaks teha. Mitte teenimata ei omanud ta selles üldise tunnustuse.

Ideaalne õpetaja olla ka ise õpilane, — nii öeldakse, igatahes oli see täiel määral maksev kadunud Keerigi suhtes. Kui pärast Vabadussõda erru minnes Viljandi linna ühiskommertsgümnaasiumis õpetaja koha vastu võttis, siis hakkas ta ise esimesena õppima. Nagu ta toleaeegsele koolijuhatajale tähendanud, tundunud kommertsainete õpetamine eesti keeles väga raske probleemina. Nõutades kõik olemasja saadaolevad vastavad raamatud, õppis ise öösel ja päeval õpetas õpilasi.

See töö kandis vilja: küllalt rohke õpilaste arv on innustunud oma õpetaja eeskujust ja süvenenud oma ainesse vajalise tõsidusega. Terve rea meie majandusilma ja riigivõimu silmapaistvamaid noorema generatsiooni tegelasi võiksime reastada Keerigi õpilastena. Need ja paljud teised mälestavad kestvas tänuumeles teda oma õpetajana.

Haritlaskonna vanem generatsioon aga näeb kahanevat oma ridasid ühe idealisti võrra.

Kaarli Naanuri.

Välisloimkonna tööst

Välisloimkonna tegevuse inter-siivsemaks alaks on praegu ekskursionide korraldamine ja välispraktikantide vahetus.

Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (C. I. E.) III komisjon korraldab eeloleval suvel Ameerika Üliõpilaskondade Liidu kutsel ekskursiononi Ameerikasse 22. juulist kuni 14. aug. ühenduses sealse maailmanäitusega.

Märkimisväärne on ekskursiononi odavus mitmesuguste soodustuste tõttu. Nii võimaldub Ameerika külastamine £ 43/10 eest ühes sõidu- ja elamiskuludega. Sellele lisanduksid sõidukulud Eestist Southamptoni.

Eraldi tasu alla kuuluksid ekskursionid Washingtoni ja Niagarale. Nii võimalduks Ameerika külastamine ja sellega ühenduses ka mailmanäitusega tutvumine umbes kr. 1000.— eest.

Ekskursiononist on võimalik osa võtta ksv!! ja vill!

Teatavasti toimub II Rootsi-Balti Üliõpilaskonverents Stokholmis 25.—30. maini k. a.

Konverentsi sihiks on lähendada eesti, läti, leedu ja rootsi akadeemilist noorust ja arendada neis ühtekuuluvust ja praktilist koostööd.

Kuna Rootsi Üliõpilaskonna poolt on esitatud kutse rohkearvulisemaks osavõtuks ja ühtlasi palutud ka üks ametlik esindaja, siis otsustas Üliõpilaskonna Juhatus järgneda kutsele ja võtta osa konverentsist ametliku esindajaga. Esindajaks valiti Üliõpilaskonna Välisloimkonna juhataja ksv! G. Tofer.

Ühtlasi korraldab Välisloimkond samal ajal konverentsile ekskursiononi, kuna see on erakordselt soodne võimalus Rootsiga tutvumiseks.

Samuti korraldab Välisloimkond ekskursiononi Kaunasesse XVI SELL konverentsile, mis toimub 18.—20. maini k. a.

Möödunud aasta eeskujul korraldatakse ekskursion Ungarisse, Debreceni ülikooli suvekursustele. Eelmisel aastal võttis ekskursiononist osa 26 ksv!, kes üksmeelselt nentisid ekskursiononi otstarbekust ja head kordaminekut.

Käesoleval suvel toimuvad Debreceni ülikooli suvekursused 13-ndat korda. Kursused kestavad 1.—18. aug., peale selle on nähtud ette tutvumine Budapestiga seitsme päeva jooksul ja rida vabatahtlikke väljastõite Ungari tähtsamatesse keskustesse.

Kursustest osavõtt on võimaldatud ja õppetöö toimub neil itaalia, poola, ungari, saksa, inglise ja prantsuse keeles.

Kursuste sisuks on ungari keel ja kirjandus, ajalugu, majandus, kultuur jne.

Kursantidel on 50% sõidusoodustus Ungari raudteel, soodustusi tänavraudteel, viisa hankimisel, tasuta muuseumide j. m. külastamine.

Tartu Üliõpilaskonna poolt korraldatav ekskursion võimaldab omalt poolt mõningaid soodustusi, pakkudes äärmiselt soodsa võimaluse tutvumiseks meie hõimrahvaga ja sidemete loomiseks kogu Ungari noorsooga.

Ekskursiononi korraldajaks valiti Üliõpilaskonna Välisloimkonna liige ksv! A. M ä g i, („Korp! Frat. Livienis“).

Registreerimisi võtab vastu Üliõpilaskonna Välisloimkond kuni 1. juulini.

E. V. Tartu Ülikooli Rektor kinnitas Üliõpilaskonna I Esinduse poolt vastuvõetud Tartu Ülikooli Üliõpilaskonna Juhatus ja Esinduse kodukorrad mõningate Vanematekogus ettevõetud parandustega.

ENDISE TEHNIKUMI LÕPETAJATE

diplomite ümbervahetamine Tehnikaülikooli diplomite vastu on alanud. Tehnikaülikooli diplomid antakse välja ka neile, kes lõpetasid Tehnikumi kursuse, kuid ei võtnud välja diplomi. Tehnikaülikooli diplomi saamiseks tuleb tasuda diplomimaks 8 krooni ning esitada perekonnaseisu tunnistus vorm nr. 8 järele.

TEHNIKAÜLIKOOLI AASTARAAMAT I,

mis äsja ilmus trükist, sisaldab ülevaate Tehnikaülikooli tegevuse kohta selle asutamisest kuni 1937. a. lõ-

puni. Aastaraamatus on peale muu käsitletud üksikute laboratooriumide isiklike koosseise ning uurimisaluseid probleeme. Samuti on esitatud andmeid üliõpilaskonna kohta. Raamatu lõpul on toodud ka täieline üliõpilaste nimekirj. — Aastaraamatut hakatakse edaspidi andma välja igal aastal.

TEHNIKAÜLIÕPILASI VÄLIS-PRAKTIKALE.

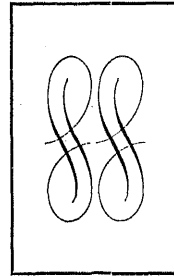
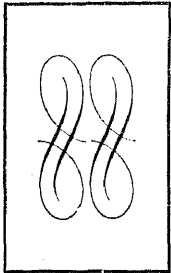
Elmiste aastate eeskujul korraldab Üliõpilaskond ka eeloleval suvel praktikantide vahetust teiste maade üliõpilastega. Üldse läheb välismaale umbes 30 tehnikauliõpilast, neist Poola 20, Saksamaale 2,

Lätti 2 ja Soome 2. Ungariga pole üliõpilaste arvu suhtes veel kindlat kokkulepet.

ASUTATI ÕPPEJÕUDUDE SPORDIKLUBI.

Tehnikaülikooli õppejõudude ja ametnike kehakasvatuse ühingu asutamiskoosolekul valiti ühingu esimeheks prof. dr. A. Parts, abiesimeheks kapt. J. Langel, laekuriks E. Mätas ning kirjatöömehetaks assist. O. Kirret. Revisjonikomisjoni valiti prof. R. Livländer ja assist. A. Martens. Ühingu eesmärgiks on õppejõudude ning ametnike kehalise kasvatuse korraldamine.

Meie hilisema luule

Aug. Kalvi

olemusest, sihtidest, „koolist“ ja kriitikast

Kui lähtuda prantsuse abt-akadeemiku Henri Brémond'i nn. puhta luule seisundist (A. Aspel: Puhas luule, „Looming“ nr. 8, 1935, lk. 918—924) lüürikaiseloomustamisel ilukirjandusvooluna, siis ei piisa kaugeltki lüürika kui kirjandusliigi formaalsetest tunnustest (värsivorm) ega ka reast luulele iseloomustavaist „omaette ja ühiselt mõjuvaist tegureist“ — sõnade piltlikkusest, muusikalistest väärtustest ega rütmist — vaid tegu tuleb mingi tabamatu vooluga, „mis läbib kõiki neid tegureid ja annab neile alles ainulaadse mõjuvõimu“. See tabamatu sisevool, mis ei ripu luuletuse piltlikkusest, muusikalistest väärtustest ega rütmist, on koguni lüürika olemust määrav mõjutegur. Henri Brémond nimetab seda puhtaks luuleks. Ta avaldub „üldise maagilise õhkkonnaga, erilise kiirgusena“.

Siit edasi mõeldes jõuame seisukohani, „et pole olemas realiseeritult puhast luulet, sest see tähendaks sõnadeta väljendust“. Kuid võib olla „puhtamaid ja vähempuhtaid“ luuletusi.

Eelnevat arvestades tulenevad seisukohad, millistega võiks mõningaid seiku valgustada meie hilisemas luuletodangus. Seejuures oleks vääri mõelda, et ülal antud mõisteväljendus oleks mingiks mõõdupuuks, kuhu kõik vaadeldav alla mahutatakse ja üleulatuvad osad lihtsalt maha raiutakse. Seda pole allkirjutanu mõelnud. Küll aga peab väitma, et Henri Brémond oma luuleanalüüsi igatahes hiilgavalt on tabanud lüürika sügavaima olemuse. Niimetatud analüüsist selgub, et luuletuse sügavuski ei olene põrmugi tema keerulisusest ja raskestimõistetavusest. Meiegi kriitikas on sellest juba juttu olnud.

Peale muu siia juurde arvestades asjaolu, et Brémond ratsionaalsete analüüsi-meetodite vastas juhüb tähelepanu luuletuse terviklusele, on meil põhjust seda enam neid seisukohti meele pida.

„Nii oleks igal luuleteosel nagu kaks tähendust, üks, mida ta avaldab otseselt, võrdlemisi täpselt, mõistetavalt, see on proosaline (ka grammatiline! A. K.), luuleliselt ebapuhas; teine, mida luuletus ainult hingab (s. o. tabamata sisevool Brémond'i järgi), on üksi luulepuhas. See teine pole õieti tähendus, kuid on küllastatud kõige rikkamate aimustega, mida ei saa mõista, kuid mida saavad haarata, tajuda kogu olemusega need, kes loevad poeetiliselt, s. t. tundevalmilt, kuni ekstaasini“.

Nii Brémond ei näe luule põhiolemust mitte sõnade piltlikkuse, muusikaalsuse ega rütmi kogumõjuse, vaid kõigi nende üksikosi kõrval eraldi mingi „üldise maagilise õhkkonnana“, mis hingab elavaks need muidu

võrdlemisi tuimad vahendid. See on omane vaid luulele ja seepärast ei saa luulet asendada ükski teine kunstiliik.

*

Hoides luule olemuse kohta öeldut eneste mõtteis mingi kiirgava südamikuna, asume vaatlema mõnda huvitavat seika meie endi hilisemas luules.

Olgu enne veel öeldud, et mitte ainult üksikute kitsapiiriliste ja tihti mittemidagiütlevate arvustuste kaudu ei saa terviklikku pilti mistahes käsiteldavast teosest, vaid just mitmete erisuunaliste ja eriautorite põhjalike kirjutiste kaudu. Teinekord on oluline ja tabav ka juhuslikult kuulnud väljenduskilluke.

Allkirjutanu meenub mitmeid sõnavõtte Betti Alveri luuleteose „Tolm ja tuli“ puhul.

Peab kinnitama, et B. Alveri luuletodangusse pole suhtunud kunagi eriti pahatahtlikult, ammugi mitte eitavalt. Miks see nii on, sellele vastab Alveri luule ise kõige paremini. B. Alveri luuletaja-talent ei luba eneses kahelda. Tema vabalt voolav värs, pingutusteta teemaarendus, väljenduslik uudsus, klassiliselt puhas riim, alati uute ainealade lahtimurdmine annavad summade-summas tõhusa voorustekogumi, mis ei luba kunagi kahelda tema poetessiedus. Kõigi öelduga tuleb nõustuda ja nõustutaksegi.

Kuid ühelmeel antud tunnustusele vaatamata liginetakse Alverile teatud seisukohast siiski erinevalt. Ja minu arvates põhjendatult. — Nende eriarvamuste põhjustajaks on Alveri värsis domineeriv intellektuaalsus. Teiste sõnadega: mõistusliku elemendi ülekaalukas olemasolu Alveri luules ongi põhjustanud erinevaid suhtumisi tema loomingusse. Kuid olgu kohe lisatud, et see seisukohtade erinevus ses osas pole andnud põhjust erinevateks otsustusteks Alveri luule suhtes üldiselt.

Tulise Alveri kaitsjana on seni esinenud prof. Ants Oras. Artiklis „Äremärkmeid luulest ja intellektist“ („Akadeemia“ nr. 2, 1937, lk. 102—108) valgustab Oras mitmeti Alveri luule voorusi ja jõuab lõpuks seisukohale, et Alveri luule primaarseks elemendiks ei ole mõistus, vaid emotsioonid, olgugi et ta viimase seisukoha targu jätab otseselt kirjatähtedes ütle mata. Kuidas teisiti tõlgendada väljendit samas artiklis: „Ma isegi ei pea mõistust selle primaarseks elemendiks, millest sõltuvad tema emotsionaalsed elamused.“

Samaladilisi seisukohti on leida mujaltki.

Kuid huvitavalt võib siiski samas märkida mõnda kriitikut ja kirjanikku, kes selgitatavas küsimuses on

otse diametraalselt vastupidises arvamuses. Vähemalt kui arvestada sellega, mis nad on öelnud „must valgel“.

Henrik Visnapuu 1936. a. luuletoodangust ülevaadet tehes („Looming“ nr. 4, 1936, lk. 427—433), jõuab Alveri luuletuskogu „Tolm ja tuli“ arvustades seisukohale, mis siiski kinnitab mõistusliku elemendi ülekaalukat esinemist nimetatud poetessi luules.

Tsiteeritud „Looming“ numbris Visnapuu kirjutab (lk. 430): „Literatuurseim ja intellektuaalseim on B. Alveri „Tolm ja tuli“. Loomupärane kalduvus mõttekonstruktsioonile, literatuurist koolitatud ja teritatud meel, haritud ja tahtlikult kultiveeritud daamilik maitse rakendub selles värsikogus luulesse küpsete tagajärgedega.“ Ja samas edasi: „Aju ülekaal on selgesti nähtav, tundetoon aga raskesti tajutav.“

Lõpuks suhtub Visnapuugi täiel määral tunnustavalt ja hindavalt Alveri luulesse, kui ta ütleb, et Alveri „kultiveeritud ja teritatud meel rakendub luulesse küpsete tagajärgedega“, et „Tolm ja tuli“ on saavutuste raamat, et Alver kannab „uut luuleilma oma pöues“.

Kokkuvõttes Visnapuu tunnustab Alveri talenti, kuid kriitikuna leiab Alveri luules siiski „aju ülekaalu“.

Seda seisukohta tuleb tähele panna.

Edasi. — Hugo Viire oma artiklis „Eesti nüüdislühirika kaks leeri“ („Päevaleht“ 13. nov. 1938, Kunsti ja Kirjanduse osas), vaadeldes meie luuletajate jagunemist kahte erirühma nende loomingu erinevuse põhjal leiab, ei „Tartu mõtteluulet viljelevas rühmituses on silmapaistvamaiks kujudeks Betti Alver ja Heiti Talvik“ (minu sõrendus! A. K.). — Tähendab: Viire seisukoht ühtib vaadeldavas osas Visnapuu seisukohaga.

Neist näiteist piisab, et iseloomustada ka teiste kriitiliste tõekspidamiste kaudu Alveri luules esinevat „primaarset elementi“. (Kui viljeldakse mõtteluulet, siis luule primaarseks elemendiks peaks ometi olema mõistus! Või pole ka see nii?!).

Mis aga asja siin huvitavaks teeb, on see, et Oras ei võitlegi selle eest, et Alverile tunnustust muretse — sest see tal ju on — vaid talle ei näi see kuidagi meeldivat, et Alveri luules mõistuslik element öeldakse ülekaalus olevat. Just see tõde sunnib Orast otsima teid, et eelöeldud seisukohti väärata. Kuidas muidu seletada Orase arutlusi „läbituntud mõttest“, ja „mõttest, mis pole intellektuaalselt kuiv.“

Miks aga Oras võitleb selle „intellektuaalsuse“ vastu Alveri puhul nii visalt, jääb pisut arusaamatuks või siis sunnib teatud järeldusle.

Oras ise ju oma eeskujulikkudes artiklites tõendab, et on ka ülekaaluka intellektuaalse varjundiga luulegeeniusi maailmas. Miks siis mitte ka Alveri puhul rahule jääda sellega, et tema luule on märgatavalt intellektuaalsem kui teistel. Intellektuaalsus oleks sel juhul ju tema erinevaid jooni. Ja teda võetakse sellelt seisukohalt. — Teda ongi juba võetud nõnda ja sellelt seisukohalt kõrgelt hinnatud.

Aga Orasele see siiski kuidagi ei meeldi. Oras tingimata tahab näha, et Alveri luules primaarseks elemendiks on siiski emotsioonid!

Siit võiks ehk järeldada üht.

Oras terava luulekriitikuna näeb siiski samuti nagu iga teinegi luule ürgkollet inimese emotsionaalses olemuses. (Seejuures pole ometi kunagi eitatud mõistusliku elemendi olemasolu luules. Kuid lühirika peajuur kinnitub ometi tundemaailmas. Võiks öelda, et luule tunnetest tärkab ja läbi mõistuse kasvab. Kes seda seletaks teisiti?)

Inspiratsioonipalangu lähte asukoht pole siiski kaines intellektis. Kindlasti peab ses punktis jagama

seisukohta Brémond'iga, tema „maagilise õhkonaga“, mis sulatab väljendatud pildistiku, kõlaväärused ja rütmi üheks mõjuvõimsaks tervikuks.

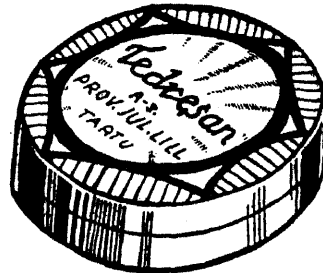
Kuid kui siiski kõigest joonekestest, mis enim võiksid olla ebavoorused kui vooresed, tehakse tingimata vooresed, siis peab seda ikkagi teisiti seletama, kui sooviga — kirjutada objektiivset kriitikat! Siin on tegu tahtliku „valesti arusaamisega“.

Oras näike nagu pahandavat, kui ta ütleb, et teda (s. t. Alverit) hurjutetakse raskelt intellektuaalselt. Tõeliselt pole aga keegi Alverit tema intellektuaalsuse pärast hurjutanud, vaid teatavate loomujoonte olemasolust on ainult rahulikult kriitikas kõneldud. Või ei tohi siis mõne kirjaniku loomingu kohta üldse kriitilisi seisukohti avaldada? Ei saa ometi alati autoriteetidegi arvamustega leppida. — Oma „hurjutuskahtlustustega“ satub aga Oras ise emotsioonidesse, aga emotsioonid kriitikas on siiski vist „kahjulikumad“ kui luules. Eriti selles küsimuses peaks „tunnetesse sattumisest“ midagi järeldama.

*

Säärane kaksipidimõistmine ei näi ainult Alveri luule juures esinevat, vaid see pingutat intellektuaalsuse kilbile tõstmine tunnukse veel kaugemale ulatuvat. Ta näib tungivat terava kiiluna meie nooremapõlve luuletajate ridadesse.

Peale „Siuru“ ähmasuse tundub mõistuslik element liig ähvardavalt ja jõuduvõttvalt peale suruvat. Kui „Siuru“ nõretavad tunded, heterogeensus ja raamitus põhjustasid selle koondise „kriitilise surnukstallamise“ (maha lüüriiline šokolaad!), siis praegune

Kevadel...

TEDRESAN

Kreem ja seep

on kõrgeväärtuslikud ning mõjuvad vahendid

tedreähtede vastu!

A.-S. Prov. JULIUS LILL

liigmõistusse kalduv poetide-põlvkond võiks sellest õpetust võtta. Äärmus on äärmus!

Üldisel võiks ehk arvata, et seesugused hälved kord puht-tundmuse, kord puht-mõistuse poole võimaldavad õige luulesuuna kätteleidmist.

Olgu kuidas on, kuid praeguste sellealaliste suunitluste ainuõigekspidamine ei ole ikkagi põhimõtteliselt õige.

Kui Viires eespoolnimetatud „Päevalehes“ (13. nov. 1938) luuletajaid klassifitseerib nende loomingus esineva mõistusliku elemendi rohkuse järele siis on see vist küll esmakordne sellelaadiline selge piirjoone tõmbamine. Aga säärasel joonetõmbamisel on oma tõepõhi all olgugi et kõigi Viirese arvamustega ei saa leppida. Isiklikult ei ole mina rahul Talviku asetamisega sinna leeri (s. t. mõtteluulet viljelejate leeri). Talviku luule laad ja hoiak on siiski erinev tema kaaslaste omast sedavõrd, et teda teistega luule ehtsuse ja siiruse suhtes võrrelda ei saa. Ta ületab teisi tugevalt.

Talviku luule on tõesti poeetiliselt vabastav luule. Talviku luules on selgesti tunda see luuletamisest mõõdapääsmatuse moment, mida peaks leidma iga „kutsutud“ luuletaja luulest. Tema luules on sünnilt sinnaäänud hoogu mis siis arusaadavalt ei mõju lugejasse kunstlikult vaid ehtsalt. Võiks öelda: Talvik elab enesest luulet, ta ei „tee“ seda.

Talviku siirust kannab eneses osalt ka A. Sang, kuigi tema oma luuletoodangu hilisemas osas on rohkem „tahtliku töö“ jälgi.

Kersti Merilaasi luule tundub siiski kõige kaugem sellest nn. „mõtteluulest“ (kui kohandada vastavalt Viirese terminoloogiat). Merilaasi luulet kannab kõige enam emotsionaalne primaat. Tema helled tundevärinad ja hingeavarused juhatakse maailma spontaanselt sügavatest alateadvuse uretest.

Eriseisukoht aga on teiste hulgas Bernard Kangrol.

Kangro spontaansus ei küüni siiski eespoolvaadeldute tasemele. Tema värSID on üldiselt „vaiksed“, tihti hootudki, aeglaselt loivavad.

Näib, et Kangro on luule üle peremeheks saanud „töövõiduga“.

Need oleksid üksikud seisukohad.

Üldiselt on aga Tartu poeetkonna loomingule omane intellektuaalne suund, peale väheste erandite. Sõnamuusikast nihkutakse visuaalsete piltide poole. Pannakse rohkem rõhku värvilise väljenduse teravpiirilisusele, kui luuletuse elamusliku terviku kujundamisele. Otsitakse heledaid värss-nukkeid, eriskummalisi võrdlusi, rabavaid väljendusi. Hoolitsetakse teadlikult mõtte sõnavõrkude taha asetamise eest, tagaplaanile — nagu öeldud — jäetakse luuletuse kui terviku elamuslik ja muusikaline kül. Nõnda võib lõpuks näha ainult heledaid täppe, kuna luuletuse kogumõju jääb ähmaseks. Seda elamuslikku tervikut, mida luuletaja luuletuse sünnimomendil pidi kahtlemata tundma, on tihti raske leida.

AgA meil enestelgi on ju eeskujulikke näiteid, kuidas välja näeb hea luule ja kuidas seda kirjutada. Pole tarvis „mõttekonstruktsioone“ ja „tellinguid“. — Hakkame peale Gustav Suits'ust. Igaüks tunneb luuletust „Kerko kell“. Siin, kus omapärane ja siiski üldinimlik elamus otse hoovab, sünnib selle värssiastetus üpris lihtsasti. Luuletuse mõju lugejasse on ehtis ja sügav. Võib siin kõnelda „vanamoelisusest“, nagu tihti säärase üldinimliku luule puhul tavatsetakse öelda? Mitte põrmugi. Säärane elamus on alati uus ja ikka värskelt taaselatav.

Samasugust luulet saame Underi juurest küllaldaselt. Samuti ka Talvikult ning Sütisteltki. Selle luule juures on esiplaanil elamus, sütitav elamus.

Ärgu unustatagu, et suur elamus on luule üks tugi-sammastest. Kõik muu on sinna peale ehitis. Meie ei saa katta keerulise värSiga elamuslikku puudust. Suur elamus just vihkabki keerulisust kunstilise kaju võtmisel. Ta on lihtne, aga siiski analüüsimatu.

Muidugi, kui ei saavutatagi suurt elamust ja soov luuletada siiski püsib, siis kindlasti astub mõistus enam-vähem 100-protsendiliselt meid abistama. Kuid siis tekibki säärane luule, mida võiks nimetada „tehtud luuleks“. Ei puudu meil sääraSedki luuletajad.

Peaks olema selge, et meie peame endid tagasi nihutama liig-intellektuaalsusest, (ähmasusestki) ja „vigurikonstruktsioonidest“ — õige ja puhta luule-ürgallika juurde.

Kui Paul Claudel ja Paul Valéry näevad häda-ohu luulele selles, et noorem luuletajate generatsioon juhib tähelepanu liiga ühekülgselt ainult visuaalsetele piltidele, siis vist tuleks meilgi seda hoiatusena võtta.

*

On selge, et iga järelopv võtab üle eelpõlvelt tema head ja vead, kusjuures heade külgede vastuvõtmist püütakse igati soodustada, halbadest soovitakse aga kuidatahes vabaneda. Mida suuremaid võimeid on evinud eelpõlv, seda suurem on ta mõju järglastele. Nõnda et suur minevik teeb tulevikugi suureks.

Põhimõtteliselt samalaadiline mõjude ja mõjutuste edasikandumine valitseb ka kirjanduses ja kunstis.

Meie noorema poeetkonna kujunemisele ja küpsemisele on tooniandvalt mõjunud nende lähemad eelkäijad.

Kui enne oli juttu liigest intellektuaalsest kalakust meie hilisemas lüürikas, siis allakirjutatule tundub, et just seda joont on silmanähtavalt püüdnud edasi arendada meie poetide noorpõlv. Kuid mitte ainult intellekt, vaid samuti ka eelnimetatud ekstravagantsete väljenduste otsimine, rabavate võrdluste kokkuseadmine, mõtte peitmine, võrdlemisi keerulise värSi sepitsemine tundub talle rohkem tõelise luule lähedane olevat, kui mingi sügava elamuse siiras poeetiline väljendus.

Peab uskuma, et sääranegi „laenu“ edasiarendus on ikka teatava määrani eelkäijate mõjude vastuvõtmisest tingitud.

Meil hilisemal ajal on need „mõjud“ võrdlemisi tugevad.

Nende „mõjude“ erilist esilekerkimist võimaldab veel asjaolu, et kõik pealekasvavad noorpoetid ilmuvad ühe ilukirjandusliku ajakirja kaudu. On üsna loomulik, et säärase ajakirja tegevtoimetaja oma mõjusid päris kergesti seal esinevatele debütantidele saab avaldada.

Tegevtoimetaja, valides oma maitsekohaselt kaastööd, elimineerib kõik tema maitsele mittevastava. Peaks olema loomulik kui siinjuures mõelda, et nõnda on võimalik algajate eripalgelisust neutraliseerida.

Igatahes ei saa seda neutraliseerimise võimalust eitada.

Kes algajatest alguses juhtubki olema erinev oma lähtekohtades see hiljem iseenesest orienteerub ümber, sest: seda kaupa toodetakse, mis läheb.

*

Samuti kui arutlemist ja hindamist vajavad meie luule sihid, samuti nõuaks meie kriitika teatavat värskendust ja ümberhinnangut.

Kui tõeline kriitika peaks kirjanduslikku teost lahastama, seal peituvaid salatunge otsima ja leitud selgelt ning eraldatult kõigile näitama, siis meie hilisem kriitika suurelt osalt sellele nõudele küll ei vasta.

Tundub, et meie luulekriitika on nagu pisut liialt nõus luule oma mõtetega. Ta meelsamini kõnnib heakskiitva näoga luulele järele, kui et viimasele küsivalt vastu astuks.

Esiteks meie ajakirjade ruuminappus ei luba asuda põhjaliku arvustuse kirjutamisele. Kuid olgu samas tähendatud, et ainult ruuminappusega ei saa siiski end 100-protsendiliselt välja vabandada ebaõnnestunud arvustuse kirjutamisest. Siin on ikkagi süüdi ka pikapeale külgeharjunud ükskõikselt asjasse suhtumine. — Sellest tuleks püüda siiski vabaneda.

Meie praegune luulekriitika ei anna mingit keskset otsust vaadeldud teose kohta.

Muidugi — otse numbrilist hinnangut ei saa ju kriitikalt nõuda, kuid mingi sellesisulise määrava seisukoha ta peaks kriitikaga tutvujale siiski andma.

Paha lugu on kriitikaga sel juhul, kui ta suudab küll lugeja senised tõekspidamised hävitada, kuid ei suuda nende asemele anda uusi.

Kuid meie luulekriitikal on pisut muidki puudusi. Võiks klassifitseerida heatahtlikku „omamehe“ või „sõbramehe“ kiitvat kriitikat.

Säärane kriitika kõneleb harilikult ainult „valgusest“, kuna „varjud“ ei kuulu tema programmi. Seesuguste arvustuste siht on — jah ja aamen! Halleluuja! —

Kuid küsimus võib esile kerkida veel teisestki seisukohast. — Hea tuttava teost arvustades võib alateadlikult sattuda teedele, mis kriitikul vastu tahtmist „võtab õiged sõnad suust“. Ta valib siis väljendusi, mida võib mõista nii või teisiti. — Kuid säärasel kriitikal ärgu olgu eluõigust!

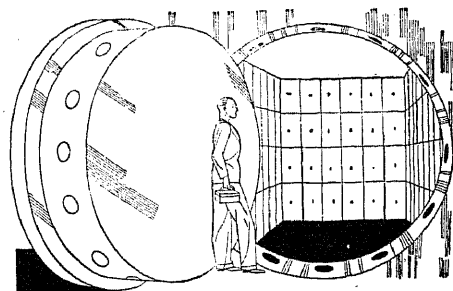
Tõeline kriitika peab siiski kõrgemal seisma kõigist ühepäevahüvedest ja headteha-tahtmisest, sest ainult tema „päästab meid kirjanduslikust kurjast“.

*

Kui käesoleva artikli lausestus mõnes kohas ehk ongi pisut resoluutne, siis pole see küll mõeldud põrmugi üldise mahakiskumisena, vaid mõtete liikumapanemiseks teatud suunas ja vahest ka vastukaaluks mõningaile „superlatiivsele“ väljendusile.

A. Aspel: „Valik prantsuse esseid“

Meie „läänlus“ on kogu aeg varieerunud inglise ja prantsuse orientatsiooni vahel, noppides mõlema rahva kultuurilisest varasalvest neid teri, mis näisid sobivat meie kultuurilise mentaliteediga ja rahvusiseloomuga. Prantsuse kultuuri mõju on meil küll vanem, kuid viimasel ajal kaldub ülekaal ilmselt inglise mõju kasuks, seda nähtavasti peamiselt keelepoliitika tõttu. Nooremas haritlaspõlvkonnas suureneb inglise keele oskajate ülekaal ikka märgatavamalt, kuna veel paarikümne aasta eest olid suhted vastupidised. Kuigi on vaieldud, kumb kultuur meile paremini sobib, pole jõutud üksmeelele, sest vaidlejad, kuuludes vaid ühe orientatsiooni ihalejate hulka, ei oma küllaldaselt objektiivset silma, vaid jäävad ikka oma seisukohtadele. Lõpuks pole sellistel vaidlustel ka mõtet, sest mõlemad kultuurid pakuvad meile küllaldaselt ja just mõlemate vahelduv mõju on kahtlematult viljastavam kui orientatsiooni ühekülsus.

Suures

valikus

Fotoaparaate
Fototarbeid

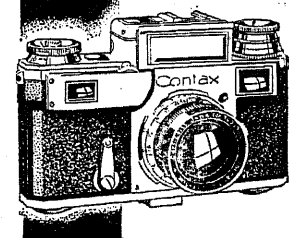
Jalgrattaid

Mootorrattaid
jne.

T.Ü. „ARE“

TARTU,
SUURTURG 10
telef. 18-80

ZEISS
IKON

Käesoleva esseedekogu abil on meil võimalik tutvuda monumentaalteoste kõrval ka prantsuse mõttealaadi otseväljendustega, pisiküsimustega, mis on tihti iseloomustavamad kui suured esindusteosed. Tõlkija on eessõnas rõhutanud just seda külge ja seadnud teosele ülesande, tutvustada „prantsuse vaimu“ just selle intiimsemate väljendusvormide abil.

Mida pakub käesolev valimik eesti lugejale? Sisuliselt on ta üllatav kõigepealt neile, kes oma mulje prantsuse kultuurist on saanud peamiselt nn. „prantsuse romaanide“ järele. Need peavad tõesti hämmastuma, kuivõrd tõsiste probleemidega see „kergemeelne“ rahvas tegutseb ja kui suurt osa etendavad käesolevas kogus usuprobleemid. Ka teadlik lugeja peab imestama seda vaimset avarust, mis iseloomustab kõikide autorite väljendusi Montaigne'ist France'ini. Kas pole suur enamik käsitletud probleemide aktuaalsed veel tänapäevalgi? Mõni Voltaire'i lause oleks nagu kirjuta-

tud tänaste sündmuste puhul, kui vaid asendada sõna „püha vaim“ „rassiteadvusega“: („Need inimesed on veendunud, et püha vaim, mis neid täidab, seisab ülalpool seadusi, et nende entusiasmi on ainus seadus, mida nad peavad kuulama“ (lk. 145)).

Ent jätame sisulised väärtused ja vaatleme vormi. Kas pole see siiski tõendiks prantslaste „kergemeelsusest“, kes tõsiseid küsimusi käsitlevad nii kergel toonil, näiliselt ilma mingi kindla kompositsioonita? Kuid tulemused näitavad, et küsimuste käsitlemine selliselt on siiski võimalik. Lähemal vaatlusel selgub, et see kerge ja vaimukas sõnastus peidab eneses hoopis mõtterikkamat sisu kui nii mõnigi süstemaatiliselt koostatud raskepärase stiiliga artikkel. Siin peituvad just esseekogu vormilised voorused — küsimused on käsitletud loogiliselt, kuid nii, et loogika tellingud on nägematud, süstemaatiliselt, kuid vahele jättes juba tuntud tõsiasjad, mille kordamine teeb stiili kohmakaks ja venivaks. Sõnastus on võimalikult lühike, täpne, tabav. Puuduvad pikad saksapäraseid perioodid, käsitlus on enamikus ehitatud üles antiteesidele, mis elustab stiili. Puudub lohakas ja sõnaline liigliha. Erilist võlu annab esseedele stiili värvikus, isiksuse pitsier, elava hingeõhu tajumine lameda mittemidagi-ütlevuse ja kompromissjäreluste asemel. Tekib tunne, et autoritel on midagi öelda, neil on olemas kindlad sisetunneted — ja mis sama tähtis, nad oskavad seda öelda arusaadavas ja elavas vormis, hoidudes venitamist ja kordumisest. Esseede loogiline selgroog paljastub lähemal vaatlusel lihtsana ja enesestmõistetavana nagu stiilgi — kuid lihtsuses just peitub voorus ja lihtsuse saavutamine on stiili puhul raskeim ülesanne.

Käesolevat raamatut lugedes tekib tahe võrrelda seda meie oma saavutustega. Mida on Eestis saavutatud esseel alal?

Tuleb nentida, et meie esseetoodang selle sõna parimas, prantsuslikus mõttes on võrdlemisi väike ja nõrgakvaliteediline. Viimane väide on maksev mitte niivõrd sisu kui just vormi puhul, kusjuures tihedamini esinevaiks pahedeks on venivus, liigsõnalisus ja täpsete väljenduste puudumine. Valdav enamik esseid käsitlevad selle juures kirjanduslikke probleeme, kuna muudel aladel vastavat vormi pole peaaegu üldse viljeldud. Pea ainukeseks erandiks on Juhan Luiga, keda võiks nimetada ühtlasi ka meie andekamaks esseistiks. Ta omab pea kõiki esseisti voorusi: originaalsust, kindlaid veendeid ja oskust neid kaitsta. Ta sõnastus on napp, epigrammatiliselt tihe, täis isikupäraseid väljendusnänsse ja tabav. Ainult ta keelevahendite puudulikkus ja võib-olla liigne närvilikkus stiilis ei luba tal saavutada omal alal täiust. Teistest üldküsimusi käsitlevaist esseistidest väärivad mainimist vaid Tammsaare ja viimasel ajal Laaman. Tammsaare paheks on liigne kalduvus paradokside kasutamisele, sõnastusefektide taotlemine mõttearengu kulul. Aforismide ilutulestik muutub tema juures tihti omaette väärtuseks.

Kirjanduskriitilise esseistika silmapaistvamaid viljelejaid on meil Tuglas, Suits, Semper, Annist ja viimasel ajal Oras. Tuglase puhul stiili selgusetuolu kipub juba kahjustama isikupärasust, mis jääb tihti võimalikult objektiivselt valitud väljenduse varju. Loogiline teema arendamine ja stiili puhtus selle vastu on eeskujulikud. Suitsu juures esineb sootuks vastupidine nähe. Siin on peaaegu isikupärasel väljendusel, mis kipub muutma iga teaduslikku uurimistki esseeks. Noorem põlvkond eelpoolmainitud isikute näol taotleb kuldse kesktee leidmist mõlema äärmusliku voolu vahel.

On kahtlematult selge, et hää esse kirjutamine nõuab enam kui hää teadusliku uurimuse või artikli loomine. See nõuab peale teadusliku töö tegemiseks tarvisminevate omaduste veel väljakujunenud isiksust, sügavat kultuuriteadvust, arenenud stiilivaistu ja erialaliste teadmiste kõrval ka laialdasi üldteadmisi. See nõuab ühe sõnaga väljakujunenud, lapsekingadest väljaastunud kultuuri. Arenenud esseistika on rahva kultuurilise täisealisuse tõenduseks. Meie praegune tase sel alal igatahes tunnistab, et hakkame tasahilju lähenema sellele ajastule, kus evime juba kultuurilisi isiksusi ja võime hakata rääkima rahvuslikust täiskultuurist. Ka eesti keel on näidanud oma taset sellega, et võimaldab tõlkida arenenud esseistikat.

Jääme ootama ka teise läänerahva esseede valikku, valikut inglise esseist.

Don Juan

*Ons frantlik naer mu suul ja kõrkus,
kui kaunis kaares käib pokaal?
Oh ei, ses vahuveinis mõrkus
ja fuuriaid on täis lokaal.*

*Ma ikka õpetand, kes tõrkus,
et võigas variser moraal.
Ja siiski — ainult narrinõrkus
mu patuelu hull koraal.*

*Oo Dulcinea! — Kord liiga kuumalt
mind lummas endalood fantoom —
kord olin nooruk Don Quijotte!*

*Siis langes kate hingehuumalt,
elutuumalt: mu Psüühhest sai kokott
ja minust — frakkikandev loom!*

EEDA KOOK.

Oskar Loorits: „Oma rada“

Programmartikleid uue Eesti loomisel 1934—1938

Ühiskondlike ja kultuurpoliitiliste küsimuste üle on meil seni mõtteid avaldatud võrdlemisi vähe — maha arvatud vast ajalehtede juhtartiklid, millised on liiga piiratud küsimuste põhjalikumaks arutluseks. Sellepärast on tervitatavad igasugused põhjalikumad mõtteavaldused neil aladel, eriti kui vastavad artiklid on koondatud erikogusse, mis võimaldab süstemaatilise ülevaate autori mõtetest.

Käesoleva raamatu autor rõhutab nii teose eessõnas kui ka hiljem, et ta sihiks on vaadelda asju võimalikult erapooletult ja siiralt, hoolimata sellest, milliseid vaenlasi või sõpru ta omale mõtteavaldustega tekitab — ta sooviks olevat mitte kellelegi meeldida... Ei saa just öelda, et autor ka teoses kellelegi eriti meelitusi ütleks, pigem vastupidi. —

Miks ei või me mõne isiku või rühma mõtteviisis pooldada üht mõtet ja eitada teist? Milleks peame suruma end süsteemidesse? Käsitleme parem asjaolusid ilma eelarvamusteta, siiralt. — Selliseid mõtteid esineb teoses korduvalt. Näib ainult, et see süsteemi vihkamine on maksvusele pääsnud ka autori artiklite kompositsioonis — vaevalt leidub neis mingit süstemaatilist mõtete korrastust — kordusi ja hüplemist ühelt teemalt teisele esineb pahatihti, ilma et need oleksid loogiliselt või stiililiselt paratamatud. Selliste tingimuste juures osutub artiklite sisu lahtimõtestamine ja korrastamine küllaltki tülikaks. Mõtete korrastamine on aga hädavajalik ülevaate saamiseks ja autori mõtete hinnanguks, kuigi viimane ise sellist süsteemi taotlemist ei peaks pooldama.

Peab nentima, et käesolev teos lahtimõtestamisel ei paku õieti palju uut ega üllatavat. Vähemalt esimesel lugemisel töötas ta rohkem, kuid hiljem kuivab raamatu mõttesisu kokku, piirdudes vaid vä-

heste teesidega. Torkab silma, et nn. mahatõmbav osa on teoses palju kaaluvam, teravam ja põhjalikum kui rakendav osa — uute sihtide näitamine. See enesest ei pruugi olla veel suur pahe — sest arvustada on ikka kergem kui ehitada ja väärnähte ning nende põhjuste avastamine on küllaltki suur teene, et selle kõrval võiks nõuda veel ülesehitavaid mõtteid.

Alguses võiks peatuda ühe positiivse iseloomuga väite juures, mis annab teosele õieti ideelise selgroo ja on laadilt omapäraneim. See on praktiline järeldus autori rahvapärimuste uurimisest: eestlased pole kultuuriliselt mitte lääne, vaid ida päritoluga, nende tulevik pole mitte niivõrd läänes, nagu arvatakse tavaliselt, vaid idas — eestlased on ida ja lääne vahendajad. Selle tõenduseks olevat eestlaste sünnipärane passiivsus, massi domineerimine isiku asemele, valitsev kollektivistlik mentaliteet. Otseste rahvapärimustest tuletatud tõenditena esitatakse merekultuuri noorus ja germaanipärusus, mis pida- vat tõestama, et eestlaste algkodu on idas, merest eemal. Samuti eesti looduslahseliku ja loodustarmastava rahvausu degenerereerumine ning pahade vaimude kultuseks moondumine germaani mõjude tagajärjel tõendavat meie algse kultuuri ida päritolu.

Kahe viimase väite puhul pole asjasse mittesüvenenul ju midagi ette tuua. Eesti rahvusiseloomu tõlgendamise puhul sellevastu ki- pub keelele terve rida vastuväiteid. O. Loorits ise tunnustab, et tõuliselt eestlasi ei saa itta kuuluvaks lugeda, kuna tõug olevat seda- võrd segatud. Samuti keeleli- selt pole sidemed idaga kuigi tu- gevad. Kultuuriliselt aga olevat ida päritolu kindel. Tekib küsimus, millel baseerub selline kul- tuuriline orientatsioon, kui seda ei saa põhjendada inim-materjali ega

väljendusvahendite kuuluvusega. Ja meie rahvusiseloomuks olev passiiv- sus, kollektivism — massi ülekaal indiviidi üle? Meil on rõhutatud just eestlase iseloomujoontena indi- vidualismi ja agarust, seda mitte niivõrd meie eneste kui just objektiivsete vaatlejate poolt väljaspool meid.

O. Loorits väidab, et eesti jonn, s. t. individualism on orja-aja pä- randusena püsinud, tekkides oma- aegsest kibestumistundest, samuti nagu meie rahvuskultuuri tardu- mus, püsivus, stagnatsioon. Kas pole loomulik aga, et just meie se- nine passiivsus on orjaaja jäänus, samuti nagu kollektivism ja mass- ühiskond. On selge, et üleöö ei saa tekkida indiviide, vaid need arene- vad alles generatsioonide jooksul. Et individualism eestlase iseloomus teraval kujul välja lööb, kus sel- leks vähegi võimalus esineb, see peaks meie kultuurelu vaatlejale olema küllatki ilmne. Kas O. Loo- ritsa isik ise pole vastutõendiks ta väidetele — individualistina, kes põ- himõtteliselt püüab võidelda igasu- guse enamuse, s. o. massimõtlemise vastu.

Eesti jonn — kas see pole mitte orja-ajal mandunud individualism, mis otsis väljendusvorme omavahe- lises näakklemises, sest muud väl- jendusvõimalused puudusid? Oleks ebaloogiline oletada, et eestlase passiivsus muutus surve mõjul järsku individuaalsuseks, et aval- duda jonnina. Passiivsus ja kollek- tivism on ikka surutud rahva ene- sekaitsevahendid — kui individua- listlik element pealegi neelati saks- luse poolt. Eestlased vabana rah- vana 12. sajandil ja 20. sajandil on näidanud küllalt aktiivsust ja indi- vidualsust, et veenduda vastupidi- ses O. Looritsa väidetele.

Ka oma sõpru lätlasi ei unusta O. Loorits käesolevas seoses, ega jäta rõhutamata nende iseloomu põ- hilist erinevust eestlastest, mis ole-

vat omavaheliste vastolude põhjustajaks, kusjuures süüdlasteks on ikka ainult lätlased. Kas poleks ka siin aeg tõekspidamisi pisut revideerimisele võtta, mitte ainult O. Looritsal, vaid ka üldsusel? Kas mõnigi vastu ei põhjene mitte niivõrd iseloomude vastolul kui just sarnasusel? Vanasõna rokast ja vasikast on ka siin küllaltki oma kohal. Sõna „lätlane“ on ju meil kõige ebameeldiva sünonüümiks, ilma et see oleks tihti millegagi põhjendatud. Ja ajakirjandus kasutab iga piasiasja, et lätlastele jälle „pihta anda“. Otsigem kord ka palki, või vähemalt pindu omast silmast! Selliste pisinägeluste puhul rõõmustavad vaid meie ühised vaenlased.

Järgmised väited käsitlevad peamiselt meie kultuuri olemust ja arengusuuni. Õigusega nendib autor meie omakultuuri nõrkust, võitleb liigse euroopastumise ja teiselt poolt muuseumiorientatsiooni vastu. Rahvapärimeste kasutamine võib olla viljakas vaid oleviku mentaliteedi raamides. Autor nendib saksa ja vene kultuuri üha püsivaid mõjusid — viimaseist eriti otsekoheuse puudust, „pugemist“, onupojapoliitikat, umbusku riigivõimu vastu ja kalduvust suhtuda viimasele opositsiooniliselt, ilma mõjuvate põhjusteta.

O. Looritsa arvates meie ühis-

konna valulapseks on haritlaskond, ülikool ja — loomulikult! üliõpilasorganisatsioonid. Viimased praegusel kujul tulevat kiiremas korras kaotada ja asendada mingisuguste uutega, mille põhimõtted autorile enesele ka selged pole — seda kõik kultuurilise kontinuiteedi nimel. Arvestamata on asjaolu, et praeguste org-ide kaotamisega kaoks seegi kultuuriline kontinuiteet, mis valitseb praegu vanema ja noorema põlvkonna vahel. O. Looritsa mõtteavaldustest ei leidu sellele asendajat.

Meie haritlaskonna puhul loetakse terve rida pahesid, milliseist enamik juba ennemgi on kuulnud: separatism, hegemoonia taotlused (näitena omaaegne autonoomne ülikool), idealistlik poos onupojapoliitika varjamiseks jne. Samasugune etteheidete rahe tabab ülikooli: eluvõõrus, huvipuudus teaduse praktilise rakendamise vastu, poliitikast ja ühiskondlikust tegevusest hoidumine jne. O. Loorits ise on oma rahvapärimestest teaduslikul teel saavutatud tagajärgi küll igal võimalikul ja võimatul juhul püüdnud rakendada päevaküsimuste lahendamiseks ja kaugeleulatavate järelduste tegemiseks. Ka käesolevas teoses leidub näide sellistest taotlusist (artikkel „Püha Jüri ja püha Nigul“), mida ei või küll pidada õnnestunuks.

Tabavamaks osutuvad kaks teineteisega seoses olevat väidet: nn. „Tartuvaimlased“ kipuvad oma praegust ja ajaloolist tähtsust meie kultuurelus üle hindama ja vastavates teostes liialdatult rõhutama. Teiseks paistab, et meie kultuurajaloo käsitlus, alates juba ärkamisajast, on liiga ühekülgne, kulgedes enam kirjandus-esteetilist kui sotsiaal-poliitilist ala, tänu peamiselt eelnimetatud ringkonnale. Lugeses meie ajalooõpikuid ja kirjanduslugusid näeme eestluse kultuurilist arengut kulgevat vaid joonel Masing—Jannsen—Hurt—Hermann—Tõnisson, kuna teisesuunaline ja erinevat lähtekohta eviv, kuid eestluse arengus tähtsam suund Rosenplänter—Jakobson—Veske—Järv—Päts on jäänud hoopis tagaplaanile. Pole siis ime, kui arvatakse, et eestlaste majanduslik ja poliitiline areng toimus kirjanduse mõjul, aga mitte, nagu see loomulik on, vastupidi.

Kõik sellised kultuurpoliitiliselt tähtsad küsimused lahenevad seda kiiremini ja paremini, mida enam neid erapooletult ja eelarvamisteta käsitletakse. Sellepärast on ka käesolev teos tervitatav, aidates elustada nii mõndagi aktuaalset küsimust ning äratades sõnavõtte poolt ja vastu, mis on igasuguse mõtte arenemise aluseks.

A. Mägi.

Üliõpilased

*eelistavad ostusid tehes ettevõtteid,
kes kuulutavad »Üliõpilaslehes«*

Pea- ja vastutavtoimetaja: **H. Puusepp**. Tallinna Üliõpilaskonna esindaja **E. Leetmaa**. Tegevtoimetaja: **H. Malt**.
Toimkonna liikmed: **A. Poom, A. Mägi, H. Kalmet**. Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Esindus**.

Toimetuse aadress: Tartu, Üliõpilasmaja.

E. K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1939.

FOTO

K. Kalamees

TARTUS, RÜÜTLI TÄN. 4

Kvaliteet fotomaterjalid

Agfa • Zeiss-Ikon • Perutz

alati saadaval • Asjatundlik ilmutamine - kopeerimine, suurendamine

Pildistab aktuaalseimaid sündmusi, nagu väljasõidud jne. Helistada nr. 18-61

Uus pehmemaitseline Pilseni õlu

on väärikaks kaaslaseks kangeõlledede
Gladiاتور (hele) ja Tõmmu Hiid (tume)

KARASTUSJOOGID : sidrunihappejoogid
Jürijook ja Sooda • Kreuzina • Soodavesi

A/S. A. LE COQ, Tartus

Tartu Linnapank

Tartus, Raekojas.
Telefonid 22-32 ja 31-32.

Aktiva	ARVETE SEIS 30. APRILLIL 1939. A.	Passiva	
Kassa	65.482.18	Põhikapital	339.989.07
Hoiuarved	832.825.81	Tagavarakapital	82.206.04
Väärtpaberid	372.068.46	Amortisatsioonikapital	12.679.85
Väärtused	4.865.69	Hoiusummad	6.239.162.24
Diskonteeritud vekslid	4.195.888.22	Võlad teistes krediidasutistes	256.657.—
Tähtajalised laenud	104.280.—	Korrespondendid	72.085.80
Kontokorrent laenud	1.199.860.82	Väljaantud garantiid	121.387.75
Korrespondendid	322.794.25	Mitmesugused kreditorid	4.096.22
Garantii deebitorid	121.387.75	Tulud	183.934.67
Mitmesugused deebitorid	4.096.22	Muud passivad	24.111.56
Vallasvara	17.294.15		
Kulud	50.235.13		
Muud aktivad	45.231.52		
	Kokku: 7.336.310.20		Kokku: 7.336.310.20

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE.

EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

POSTIMEES

TARTUS, ÜLIKOOLI 21/23 · TELEFON 40-80

Ainult moodne ja täiuslik suurkätis kindlustab tööandjale kvaliteet-töö

TRÜKIKODA ON SUUREMAID JA MOODSAM EESTIS NING VALMISTAB IGASUGU TRÜKISEID LIHT- VÕI VÄRVITRÜKIS.

KÕPTEKODA ON VARUSTATUD AJAKOHAHASTE MASINATEGA JA VALMISTAB KÕIKSUGU KÕITETÖID LIHTSAST KUNI ILUKÕITENI.

TSINKOGRAAFIA VALMIST. KORRALIKULT JOON-, VÕRK- NING MITMEVÄRVIKLIŠEESID.

»Postimehe« töökodade tööd on hinnatud kõrgemate auhindadega, suurte kuldaurahadega!

Soodsaim ostukoht

ÜLIÕPILASTELE JA ÜLIÕPILAS-
KONVENTIDELE

Õ.-K.

„**KOOLIVARA**“

TARTUS, VÕIDU 10
TELEFON 8-29

Ilmusid

Prof. A. BORKVELL:

Matemaatilise analüüsi põhijooni

492 lk. Hind 12 kr.

Riigikaitselise Instituudi õppekava I

72 lk. Hind 50 senti.

Sissejuhatus finantsõigusteadusse

192 lk. Hind 2 kr.

Majandusõiguse loengud

Prof. N. Kaasiku loengute järgi. Hind 2 kr. 50 s.

Sõjaväe administratsioon

Kol. A. Trakman. Hind 2 kr.

Raha ettesaatmisel või maksmisel meie posti jooksvale arvele saadame raamatud omal kulul tellijale kätte.

Akadeemilise Kooperatiivi kirjastus

TARTUS, ÜLIKOOLI 15, TELEF. 63 JA 19-24.

Eesti Hüpoteegipank

TARTUS, VÕIDUTÄN. 11, OMAS MAJAS

Annab linnade kinnisvaradele pikaajalist pantlehe-laenu esimese obligatsiooni kindlustusel

Laenult võetakse aastas 6,5% ning 1% kustutusmaksu

Üheks kasulikumaks ja kindlamaks raha paigutamise vahendiks on 6% Eesti Hüpoteegipanga pantlehed. Hoiusummade omanikel on kõige kasulikum hoida raha pantlehtedes

Pantlehtedesse paigutatud kapital on mitmekordselt kindlustatud pangale panditud kinnisvaradega, mille korrashoiu ja tule vastu kindlustamise järele valvab Eesti Hüpoteegipank

Pantlehtedesse investeerit. kapital kannab praeguse kursi juures 6,7% aastas, mis makstakse välja 2 korda aastas. Pantlehti müüvad Eesti Hüpoteegipank ja kõik kodumaa suurem. rahaasutused

JUHATUS